

18-ste ulice
500,000
k do 82
to 51 D
ne 39
amčino
n vne.
za
za
za
za
na
o, li.
škem, Če
m jeziku
karni
TILNICA
si prihran
To pa rač
li "manag
amostojn
ec, tropi
no one pi
ORTED".
no in Kri
olj zdravi
jam samo
St. JOSE
ka.
stva trp
adnja
ka in n
h ljudi
služnja
ne da bi
dstva
istino so
abost in
vzivanje
co trpi
te teš
o ne sa
idi pol
to je
sko
VINO.
in zdra
oče in d
o v po
JTE.
so v gro
takoji
ago. I
čine. Č
ga. Č

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju.
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (409)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takej.

Štev. (No.) 408

Chicago, Ill., 6. julija (July) 1915.

Leto (Vol.) X.

Kostniška grmada

Večen ogenj.

Iz prijaznosti "Organa Č. S. P. S."

Po petsto letih.

Pol tisočletja je danes minilo, odkar v
Kostnici ob Bodenskem jezeru izdihnil Jan Hus.
Umrl ni na postelji; plamen goreče grmade je
objemal njegovo telo in pospešil delo prirode, ki
stoloca vsem živim bitjem odhod, kadar poteče
njihova ura. Jan Hus je storil mučeniško smrt.
Mnogo mučnikov slavi katoliška cerkev za svet-
nike, tudi če ne potrjuje njihovega mučeništva
niti druge, kakor pobožna legenda. Husa ni med
njimi.

Katoliška cerkev ne more slaviti mučenika,
katerega je sama dala postaviti na grmado. Za-
pajo je Jan Hus proklet na večne čase. Kajti upal
je misliti s svojo glavo — to je za katoliško
cerkev največji greh, za katerega ni nobenega
pripuščenja.

Grmada, na kateri je umrl češki reformator,
je bila za katoliško cerkev simbol njene sile. Živ-
ljenje in smrt je bilo v njenih rokah in posvetna
vlast je bila poslušna dekla njenih ukazov. Da-
nes je Husovo ime eno izmed velikih znamenj
njene slabosti in njenega propadanja. Mož, ki je
moral pred petsto leti umreti, ker je ona tako ho-
tele, je danes vzor stotisočim in praznovanje
njegovga spomina je triumf svobodne misli nad
dogmo in slepo vero.

Hus bi bil lahko rešil svoje življenje. Če bi
bil prekleal svoj nauk in se "landabiliter" pod-
dal, bi ga bila "dobra" mati cerkev z odprtimi
rokami sprejela kot ljubljenega sina v svoje na-
ročje. Marsikdo je tako žrtvoval svoj intelekt in
svoje življenje. Hus je rešil svoje prepričanje
in dal življenje za to.

V tej zvestobi do onega, kar je smatral za
resnico in kar mu je bila največja svetost, je naj-
večji pomen Jana Husa. Človeško spoznanje, ki
na svoji poti k luči nikdar ne ustavi, je že dav-
no prehitelo njegovo postajo; ali čimbolj se bliža
razumevanju resnice, tem svetlejša postaja Huso-
va prikaženost. Spoznavanje resnice uči človeka ce-
liti prepričanje in zvestobo do prepričanja.

Kjer je veliko prepričanje, tam je boj. V ča-
su, ko je živel Hus, so bili taki boji težki in hudi.
Nasprotnik je bil tako močan, da so se kralji in
esarji tresli pred njim, in celi narodi so trepetali,
da bi se zagrmela beseda njegovega prokletstva, in-
terdikta in ekskomunikacije. Velikega poguma
je bilo treba, da se je človek uprl tej sili; Hus je
pokazal tak pogum in je zanj plačal največjo ce-
no — svoje življenje.

Taki pa so vsi boji za resnico in napredek.
Kar obstaja, hoče obstajati za večne čase. Kakor
je v posamezni individualnosti nagon življenja, ki
se z vsemi silami upira razdejanju, tako je v vsem,
kar je nastalo, stremiljenje po nerazrušnem obr-
stanku. Katoliška cerkev je pozabila, da je ne-
kaj vodila težke boje, da se je mogla ustanoviti
in živeti. Ko je postala močna, je hotela očuvati
svoje življenje in svojo moč. Defenzivna, dokler
je bila slaba, je postala ofenzivna, ko je dosegla
silo — po starem načelu, da je napad najboljša
obramba.

Ali napredek je enako mogočno načelo ka-
kor življenje. In napredek je uveljavljanje nove-
ga. Da more zmagati novo, se mora umakniti
stare. Neizogibno nastaja iz tega boj.

V takem boju je padel Hus. Teorije, ki jih
je on zagovarjal na kostniškem koncilu, ne mo-
ro več zadovoljevati, kaj še navduševati člove-
ka moderne dobe, ki lahko črpa iz živega vira
bogate sodobne znanosti. Ali korakoma gre ves
razvoj; Husovi korali so bili potrebni, da so jim
mogli slediti drugi. Da jih je zapečatil s svojo
smrtjo, to je njegova veličina, to je njegova ne-
umrjnost.

Hus je bil eden onih mož, ki so človeštvu dali
zdel največje značajnosti. Najti novo resnico
ali vsaj kosček nove resnice, je velika reč. Ostati
svojem prepričanju zvest tudi v nevarnosti, je
rečja. Vztrajati v prepričanju in ga javno izpo-
vedovati, tudi če žuga priznanju smrti, je naj-
večja.

Možnosti so, ko je ohranitev življenja važ-
nejše od vsake požrtvovalnosti. Pa so zopet mo-
žnosti, ko je mučeništvo ne le plemenito in sveto,
ampak ko je smrt mogočnejša od življenja.

Taka je bila Husova smrt. Plameni kost-
niške grmade so za vse čase vžgali Husovo ime
v zlato knjigo zgodovine človeškega napredka in
stremiljenja v božanstvo. Žar ognja, ki ga je
pomagala pobožna ženica povečati s svojim pole-
nom, je pa odseval po vsem svetu in njegovi re-
fleksi segajo še v naše čase. Husov duh je živel,
ker se je njegovo telo sežgalo.

In še danes živi — močnejše ko pred petsto
leti — duh resnice, duh napredka, duh upora,
duh luči. Njega ni mogoče sežgati na nobeni
grmadi.

Finančnike je že začela groza obhajati in ne-
kateri naravnost neverno vprašujejo, če bodo
mogli skrajno izčrpane države po vojni plačevati
le obresti teh silnih dolgov. Drugi se boje še
hujšega in mislijo, da bi mogli narodi enostavno
napraviti križ čez te obveznosti in da bi bil to
lahko začetek splošne revolucije...

Človek bi skoraj želel, da bi države vsaj
podvojile ali potrojile svoje dolgove...

Ogenj, ogenj! Čudovita moč božanska!
Strune harf človeštva vsega od davnine
slavo ti pojo, in ob oltarjih svetih
dvigajo molitve k tebi se v višine.

Preden solnce merilo je zemlji leta,
preden brezštevni po svetovi zbrali
v Rimski cesti se in našli svoja pota,
plameni so tvoji po vesoljstvu plali.

V prasketavih bila tvoja so ognjišča,
v davnih meglah tvoje baklje so plamtele,
v prvem vzduhu švigali so tvoji bliski,
prvo drevje vžigale so tvoje strele.

Vekovečen ti porodil si svetove;
v solncih izgoravajo se spet obnavljaš,
v globočinah zemlje moč je tvoja živa,
iz vulkanov bruhajo ljudem jo javljaš.

Plamen, plamen! Ti posvetil si v življenje,
ko mrakov ga strašno breme je tiščalo
in ga ledenikov groza je morila
in mu upanje visoko še ni vstalo.

Ti toplota si, vsej rasti blagodejna
Ti svetloba si, temo razganjajoča.
Ti plapolajoča živa si zastava,
zmago luči nad nočjo naznanjajoča.

Slava Tebi, o j simbol resnice večne!
Gori, gori, Prometejev dar žareči!
Kakor ti se zmogovito vzpenjaš, dvigaš,
naj človeški rod se dviga k čisti sreči.

Glej, pripravljena za kres je že grmada.
Na planjavi množica se ljudska zbira,
s stolpov belih se oglašajo zvonovi,
v mestu božji hram ponosni se odpira.

Slavnosten se sprevod vije nepregleden.
Tu cerkveni se leskečejo ornat, tam
čelade se blešče in meči,
vmes baržun in svila in oklepi zlati.

Z vsem razkošjem, z vso krasoto in bliščob
danes praznik ognja zopet se praznuje;
nevtrjoča vera v večno moč svetlobe,
v sveto moč resnice vnovič se vtrjuje.

Na koncilu v Kostnici niso hoteli Husovi
sovražniki poslušati njegovih argumentov, am-
pak so si pomagali na tak način, da so od vseh
strani obenem kričali nanj. Vsem seveda ni mo-
gel sočasno odgovarjati, in tedaj so zarjaveli, da
molči, češ da ne more tajiti.

Tako je bilo pred 500 leti in tako je še da-
nes, kjer se bojuje laž z resnico. Laž je glas-
nejša.

Iz daljave veter — čuj — prinaša petje.
Ognju sveto himno ljudstvo je zapelo.
Bliža se počasi. Ze je spev glasnejši — — —
Slavnostno glasi se — ali ne veselo.

Tužna ta je sveta pesem ko pogrebna.
Ne življenje žarko — smrt iz nje odmeva.
Ni li Miserere? Ni li de profundis,
ki meniški zbor zamolklo ga prepeva?

"Tebi, Zebost mogočni, v večno slavo!"
Klič kardinal ponosni v rdeči svili.
"Ti Gospod si," odgovarja temna pesem;
"grešnikove črne duše se usmili..."

Jasen glas premaga mrmrajoče petje:
"Ti si Bog edini, Bog resnice svete!
Smrt telo uniči, ne duha resnice;
njene ne, le moje ure so odštete."

Zbor glasov hreščečih besen se razleže:
"Krivoverec! Krivoverec! Sin hudiča!"
Jezno stiskajo pesti se pravoverne,
grešnika pogledov tisoč divjih biča.

"Na grmado!" tuli množica pijana...
Krepko za krvnikom stopa na morišče
bledi mož, pogumen, s svetim mirom v sreč.
In grmada izpreminja se v svetišče.

Plamen šviga, plamen liže, ogenj pali.
Sredi ognja, dima mučenik prepeva.
Plamen raste, dviga se, objema žrtev;
od neba v daljavo žar njegov odseva.

Bogorela je grmada, kup pepela
le ostal je. Reko z njim krvnik posuje.
Zbor sodnikov in gledalcev se razhaja.
Krivoverec — mrtev — nič več ne kljubuje.

V plamen duh se mučnikov je razblinil.
Plamen se je dvignil nad gora vrhove;
vse obzorje žar radeči je prepregel
in v deželah daljnih ožarel duhove.

Ogenj ne umrje! Plamen vžiga plamen.
Tisoč novih žarkih kresov se je vnelo.
Mrtev je upornik. Tisoč jih je vstalo,
tisoč bojni spev resnice je zapelo...

E. K.

Vsaka doba v večnosti ima svoje razmere in
noben čas se ne sme meriti z merilom drugega
časa. Danes je svet za pol tisočletja dalje, kakor
v dobi kostniškega koncila in če hočemo pravično
presojati dogodke tedanjega časa, ne smemo upo-
rabljati okolščin sadanjosti za preteklost. Jan
Hus, pogumni bojevnik za reforme v cerkvi, ni
mogel zastopati idej dvajsetega stoletja, ki imajo
zaklade bogatega znanja, zlasti prirodnih ved,
takrat še zakritih z gosto temo.

Jan Hus ni mogel biti praporščak današnjih
zahtev, kajti razmere, v katerih je živel, so bile
za petsto let starejše od naših. Otroci dvajsetega
stoletja imajo drugačne skrbi, kakor jih je imel
on. Razlaga tega ali onega verza iz svetega pisma
in obhajilo s kruhom in vinom nam ne dela pre-
glavice. Novi časi so nam prinesli nove naloge.
Ali vsa zgodovina človeštva je vendar popolna
zveza; od začetka skozi vsa tisočletja se vleče ne-
pretrgana nit, koraku sledi korak, iz vzrokov na-
stajajo učinki, učinki postanejo zopet vzroki in
porajajo nove učinke. Nikjer ni skoka, nikjer ni
vrzeli. Vsa sedanjost ima svoje vire v preteklo-
sti in prihodnost se pripravlja v sedanjosti.

Moderni bojevniki svobode so dediči in pravi
potomci vseh svetlih duhov, ki so se kdaj boje-
vali za svobodo; tudi potomci Jana Husa.

Socialisti dvajsetega stoletja so s trdnimi
vezmi spojeni tudi s kostniškim mučenikom.

Hus ni bil socialist. Bil je duhovnik. Tudi
če bi bil narodni gospodar, ne bi bil mogel biti
socialist, ker njegova doba ni dozorela do seda-
njih potreb. Ali on se sploh ni mnogo bavil
z ekonomskimi vprašanji. V husitskem gibanju,
ki se je razvijalo po njegovi ognjeni smrti, je bilo
dosti socialnih momentov. Marksistične ideje so
bile nemogoče v dobi, ko ni bilo sedanje indu-
strije in z njo sedanjega kapitalizma.

Cerkve in verstvo je bilo pravo Husovo polje.
Ali moderni socializem je materijalističen;
socialisti so brezverci.

O materijalistični podlagi socializma ni dvo-
ma. Kar se tiče brezverstva, se rabi ta beseda
tako površno, da izvirajo iz tega največje zmote in
napake. Ne glede na to, da priznava socialistični
program članom stranke absolutno versko svobo-
do, ima socializem sam na sebi velik verski pomen
za bodočnost.

Kakor je vse podvrženo razvoju, tako tudi
verstvo. Kdor se noče namenoma delati slepega,
mora spoznati, da so vere sedanjih civiliziranih
narodov povsem različne od religij starih barbar-
skih plemen, kakor so se te razlikovale od grobe-
ga bahjeverja divjakov. Ali v najmodernejših
verah se vendar opazujejo sledovi najstarejših.
Kakor se je človek razvijal iz nižin, koprneč
v višave, tako tudi njegovo verstvo. Vpodablja-
si je hotel, ker mu je bilo neznan; za to se je
posluževal tistih sredstev, ki jih je mogel doseči
in njegov razum je delal tako, kakršen je bil.
Zato ne more človek v dvajsetem stoletju p. K.
verovati tako, kakor pred stotisoč leti; in ver-
stvo poznih znanancev bo povsem različno od ver-
stva naših dni.

Prišel je čas, ko hoče človek verjeti resnico.
A da more verjeti vanjo, jo mora spoznati, tako
da jo more sprejeti njegov razum, ne da bi sam
sebe zadušil.

Socializem ni verski nauk. Ali novega ver-
stva ne bo brez socializma. Sedanji gospodarski
sistem uklepa ogromno večino ljudstva v eko-
nomsko suženstvo in mu daje le to izbero: Ali
naj zopet slepo verjame, kar mu pripovedujejo
drugi brez dokazov, ali pa naj ne verjame ni-
česar.

Poln duševni nihilizem je nemogoč, ker se
človek ne more trajno zariti v indiferentizem in
zapirati oči vsemu, kar je nekoliko bolj oddalje-
no kakor tovarna ali stroj. Verjeti brez kritike
pa morejo le ti, ki znajo skovati obroč okrog svoje
notranje glave.

Socializem ni verska sekta. Ali uresničenje
socializma je pogoj, da se reši ogromna večina
človeštva moreh krušnih skrbi in da dobe nje-
govi možgani svobodo za misel o velikih proble-
mih, vseh daleč okraj materialnih brig.

Jan Hus se je bojeval za to, kar je mogel
na podlagi tedanjega časa smatrati za sveto res-
nico. Danes hrepenimo po popolni resnici in se
ne moremo več zadovoljevati z drobtinami.

Resnica mora imeti znanost za podlago. Le
to, kar vemo, more biti za nas resnično. Utvar in
plodov špekulacije, ki plava po oblakih in se
odeva v doneče a prazne besede, ne moremo pri-
znovati. Ker je "vedeti" in "verjeti" neločljivi-
vo, gre novo verstvo za znanjem in hočete imeti
njegove temelje in trdnih tleh. Kadar bo človek
vedel, bo lahko verjel; in tedaj bo njegova vera
lahko prepričanje.

Kapitalistična družba ne daje večini ne pri-
like, ne sredstev, ne časa za vede. Socializem ho-
če ustvariti prilike in sredstva, ter dati ljudstvu
časa dovolj. Tako utemeljuje socializem z ure-
ditvijo gospodarskih razmer novo verstvo, popol-
nejše in višje od Husovega.

Ali Hus je moral priti pred nami. Njegova
manjša resnica je mrjala priti pred tisto veliko,
po kateri sedaj hrepenimo. Hus je bil naš pred-
hodnik; mi smo njegovi nasledniki.

GOSPODIN FRANJO.

ROMAN—SPISAL PODLIMBARSKI.

Gozdar se je tajno hahljal, češ: O človek zabiti, s takšnimi besedami ne boš dolgo šušmaril po Bosni; za častnika se ne spodobi.

"Dosti o tem," je odmahnil Vilar, prižgavši svačico. "Dovršiva to pustlo delo! Prokletega Slovence Smrkoljiča napišem v razpredelke b). Tako mečemo v tej papirnati dobi ubogega človeka iz rubrike v rubriko in poslednji razpredelke mu je grob. To zavetišče je zanj še najboljšje."

"Vaša vera vaš raj," je prikimal Bierkopf. Njegove sovražne oči so se zapirale od zdolaj navzgor kakor pri roparskih pticah.

Vilar je rekel: "Zdaj pridejo na vrsto zelo važne stvari: zdravstveno stanje, hrana itd. Vi ste vselej napisali: Zdravstveno stanje je izborna, nalezljivih boleznih ni, hrana je okusna, redilna in obilna."

"To je dognal polkovnik zdravnik Raps, ki pride vsak drugi mesec vse pregledat in se tudi podpiše. V omari je zdravniško-pregledovalna knjiga. Zadnji pregled se je vršil 20. junija."

"To napišem z vašimi izrazi. Kar se tiče hrane, sem toliko privolil Samojla, da je sedaj res v redu in jo z mirno vestjo lahko pohvalim. Ej, gospod gozdar, jaz smatram lahko vest za najboljšo imovino. Z njo smelo gledam v oči komursibodi. Z zavestjo in namenom, da delam, kjer morem, samo dobro, pojdem odtod v široki svet. Kadar pride moj čas."

"Tu cika name ta zeleni sanjač, zafrkava me neizkušeni klativitez," je mrmral zase Bierkopf. Potopil je oči v tla in ničesar ni odgovoril. Misli pa je na Drljačo, ki je pred orožniki, ko so ga vzeli s seboj, trdil, da je njegova vest čista liki pšenično zrno in nebeško solnce, da ni toliko madeža na njem, kolikor je črna za nohtom, pa je vendar moral na morišče.

"Na vrsto pridejo 'Izpolnjive prošnje,' je povzel Vilar. "Drvarji žele, da se odpravijo znatno in da dobe celo plačo v gotovem denarju. To se mi zdi upravičeno in izpolnjivo. Slišal sem, da na Ogrskem odpravljajo podjetniki delavske ljudi s takšnimi znakami, kar velja na Ogrskem, ni treba, da bi se uveljavilo v Bosni. Čemu utesnjati delavca v njegovi svobodi? Naj razpolaga z zasluženim denarjem, kakor se mu poljubi. Marsikdo celo leto ničesar ne potrebuje, ne ve, kaj bi si za tiste znamke kupil pri Samojlu, pa gre m jih zapije pri njem, drugi mu jih za polovično ceno proda. Tako se ne škiti delavčeva korist, s tem se daje le potuha za nepotrebno zapravljajanje. To hočem pojasniti deželni vladi, gospod gozdar. Kaj nama pa morejo v Sarajevu? Če delava pošteno svoje delo, lahko široko odpreva usta, kadar gre za pravično stvar. Kdo drug se pase s temi znakami nego nehasitni Samojlo? Izbežati mu moram i ta dobiček. Kar srbi me v peresu."

Gozdar je kimal in molčal, misleč si: "Le trka z glavo ob zid! Samojlo ne bo počil, glava se razleti tebi. In potem pride zopet moja v veljavo. V Bosni treba tako plesati, kakor godejo drugi. Nič svoboda, enakopravnost in bratstvo! V enem letu dopleš, tepec učeni, če ne prej!"

Tudi Vilar je kimal, jasno gledajoč na listino in razmahoma pišč. Prav grela ga je misel, da je vzel v svoje močne roke potrebno pošteno stvar in da jo tudi izvede do konca. Odriral jo je od srca, zato mu ta zadeva ne bo dala miru, dokler ni vse uravnano. Ko je bil dokončal ta odstavek, se je pohvalil: "Nov veter veje sedaj pod Konj-planino. Nove metle dobro pometajo. Nisem prišel iz tistega zakotja, kjer ljudje molče ob krivici. Jasna misel polje v meni in rad bi kaj koristnega zapustil v Bosni. Vsaj drvarji naj imajo lep spomin na gospodina Franja." Segel si je v polno bradico in si naslonil glavo ob roko. Še enkrat je prečital, kar je bil napisal, in zadovoljen je bil s svojim delom. "Zdaj pride rubrika 'Pritožbe'. Kaj menite, gospod gozdar, so li kakšne pritožbe? Zadeva zaradi znanih bi lahko prišla v ta razpredelke, pa sem jo namenoma postavil v prejšnjega. Za sedaj naj mehko govori v raportu kot prošnja, pozneje bo grmela kot pritožba. Sicer je pa pritožba kočljiva stvar: pri vojakih jo hitro obrnejo v zlobno mišljenje ali pa v nepotrebno nadlegovanje višjih in vovjak, ki se je pritožil, je navadno kaznovan; delavca bi pognali od dela. Cela skupina, vsi se morajo pritožiti, potem pomaga."

"Vi svetujete štrajk?"

"Štrajk je pravi izraz nevolje proti krivici."

"Revolucija je."

"Naj bo pa revolucija, da le pomore. Torej?"

"Pri meni se ni nihče pritožil," je suho odgovoril Bierkopf.

"A jaz sem slišal, da se drvarji pritožujejo zaradi glob, ki se jim nalagajo. Uide jim n. pr. hloh v brezno, pa jim naloži paznik globo. Stroto orodje, cepine, sekire in žage so morali sami plačati. Vprašanje je, kdo je uveljavil te globe: vlada ali paznik? Ako vlada, onda bi bila pritožba umestna —"

Bierkopf je vstal, nasršil obrvi, pokazal svoje dolge zobe in vzplamenel: "Dosti dolgo sem poslušal vašo modrovanja. Kako se sekajo drva, to ni vaša stvar. Pitaite drvarje z rozinami, če jih hočete; kar se tiče dela samega, v to se mi ne vtičate! Disciplin pri sekanju vam nič mar ni, to je moja in paznikova skrb. Odločno si prepo-vedujem, da bi se v vmešavali v to, ki tega ne razumete in tudi nimate pravice."

Vilar je odložil pero na mizo in zroč na trepetajoče gozdarjeve ustnice, je miril: "Nu, nu, gospod gozdar, ne prenaaglate se, saj ne mislim slabega. Midva morava sporazumno delati, mirno se pobotati v vsaki zadevi. Ne gre, da bi drug drugemu polena metala pod noge. Žal, da ni nikjer

natančno zapisano, dokod sega moj delokrog in kje se začne vaš. Neumestno bi bilo in smejali bi se nama, ko bi vladi na nos obešala takšne pritožbe, ki jim ugodiva sama lahko. Nič se ne razburjajte! S časom pride i to, da bova v lepi harmoniji prijateljski vladala v naši koloniji. Rad sklonim glavo pred gospodarjem, ki se mi zdi pameten in se mu iz srca v glavo priliva to, kar imenujem človekoljubnost. — Zdaj pride poslednji odstavek: 'Splošne opazke.' Jih menda ne bo — a?"

"Tja postavite, da samovoljno dovoljujete domačinom jemati drva v Medvedjem Dolu," je rekel Bierkopf, stoječ že pri vratih.

"O-o, gospod gozdar! Ali je to zločin, ako poberejo siromašni ljudje nekaj skleskov, ki bi sicer segnili? Toliko bo pa vendar humanitete in srca v vas, da se ne boste spotikali ob takšni malenkosti."

"Na gozdne tatvine se ljudje ne smejo vaditi. Zapomnite si to! Lahko noč!" Odhajaje se je gozdar v svojih mislih zopet rogal temu mlademu vsevedu, prenapetemu in poboljšarju, ki meni, da je poklican, rešiti Bosno. Prave olike ni poznal. Tudi ni mogoča tam, kjer vodi vsa dejanja ozkosrdna sebičnost.

Vilar je dvakrat prepisal svoje poročilo: en izvod je bil namenjen, da obleži pri tuzlanskem načelniku, drugi je moral na deželno vlado. Prej je bil le slučajno namignil gozdarju, da naposled tudi sam uide iz teh krajev, a zdaj se je piščega nenadoma polastilo prijetno čuvstvo, da ni naveza na ta kraj, kjer mora opravljati takšne šablonske pisarske posle, se dreti s sirovimi ljudmi za tujo plačo in hrano ter poslušati te podgane pod streho, ki bi mu s Čumurpašo vred najrajši odgriznile nos.

Teden pozneje je jahal s svojim poročilom in po drugih opravkih v Tuzlo. Ker je tiste dni strahno pripekal, se je odpravil z doma ob štirih zjutraj. Krasna je taka zgodnja pot ob poletnem času. Zdelo se mu je, da se nahaja v vseh predelih njegovega bitja sama sreča in radost, ko gre mlad in krepak zbujajočemu se dnevu naproti. Toliko pesnika ni bil, da bi zapisal kakšne primere vredno harmonijo med cvetjem, zibajočim se po pobočjih nad Oskovo pod težko roso, in med svojim razvzetim življenjem, polnim nad in sile, no čutil je, čeprav je še mrak pokrival dolino, topli solnčeni sijaj v umu in v srcu. Jahaje mimo zaprtega Mušičevega hana, se je posebno toplo spomnil Danice. "Niti učiteljica ne sme biti, a njena skromnost in nedolžnost bi zaslužili, da jo povede pošten človek k svojemu ognjišču," si je rekel.

Vilarju se je že davno kazala neka prijetna perspektiva rodbinske sreče. Ženitev je laskala njegovemu značaju, ki je bil neka srečna mešanica močnatosti in mehkoosti, idealizma in realnosti; večkrat si je predstavljal sliko srečnega zakonca. Bil je pa tudi oprezen; za takšno stvar je imel tudi svoj "ampak." Dasi mlad, je videl že nekaj nesrečnih zakonov, o drugih je slišal ali čital. Brodeč po gozdih ali ležeč pred svojo kolibo v hladu kraj Oskove, je mnogo mislil o tem predmetu. Premlel je bil vse znane mu nesrečne združbe od Menclajev do Bajčeve, naposled pa je vslej prišel do zaključka, da je zakon mogočna zahteva prirode, ki se ji ni mogoče ustavljati, čeprav ni tiste pesniške ljubezni do hladnega groba. Spominjal se je, kako so v njegovi rojstni vasi, ko je bil še otrok, pol pomilovalno, pol nasmešljivo zrl na starega človeka, posebno moškega, ki je toliko časa odlašal z ženitvijo, da je naposled ostal zakrknjen, z vsem svetom nezadovoljen samec. To se je pa prigodilo samo takšnim možakom, katerim zaradi revščine ni bila dovoljena ženitev. V preprostih kmetih je živel prepričanje, da je zakonstvo dolžnost vsakega zdravega človeka. I on se mu noče ogniti, življenjski sili ne more odletiti, tu se pogreznje vsi pomisleki v nič. V ljubezenskih stvareh je bil dosti praktičnega mišljenja, kakor je bila skozinskoz praktična njegova veda. Toda sebično ni bil, ni hlepel po denarju bogate neveste, da bi v zakonu živel na njene stroške široko in udobno: kar potrebuje, si zasluži sam in tudi za naraslo rodbino si upa pridobiti. Ko bi dobil takšno žensko, kakršna je Hrenova Minka, onda bi mnogo let komaril z njo po svetu. Naposled bi pač morda prišlo naveličanje in razočaranje, ostali bi samo spomini na lepe dni, ki so nepovratno potekli, toda skrb za potomstvo bi ga še močno vezala na življenje. Vedno bi se nahajal v nekem pričakovanju, v neki prijetni radovednosti ali pa v neprijetni bojazni, kako si z njegovo pomočjo zasnujejo bodočnost oni, ki mu jih je rodila soproga.

Sladki jutranji trepet v duši je Vilarju zbujal domovinske pesmi. Konj je čilo bežal, kakor da se naslaja ob bistri pesmi in čistem zraku. Ob sedmih je bil v hanu ob Spreči. Dal je duška konju in sam je popil čašo kave. Samojlo se je udano vrtel krog njega ter mu ponujal različne dobrote svoje kuhinje in kleti. "Moje Etelke sicer ni doma, pa sam vam lahko napravim svež biftek," je rekel žid.

"Ali ste poslali gospo soprogo v toplince?" je povzvedoval Vilar.

"Včeraj se je peljala v mesto, da nakupi nekaj potrebnih in poseti svoje prijateljice. Goto-vo so snoči v kazini nastopili kakšni pevci in prijateljice so jo obdržale čez noč pri sebi. Prav ima sirota, na deželi itak ni zanjo razvedrila. Naj se pokratkočasi! O, Etelka se rada povesei."

Vilar ni zaželel ničesar. Čez dobre pol ure je odhajal. Kmalu je srečal Samojlov voz, na katerem je med različnim blagom dremala gospa Etelka. Tiho se je ognil v stran, da je ne bi probudil.

Vrh položnih brd, ki ločijo dolino ob Jali od Pospreja, je zaslišal igro trobent in bobnov ter streljanje iz pušk in topov: tuzlanska posadka je imela vaje v jalski dolini in po pobočjih Majevic-planine. Prenehajal je konja dražiti v vaje in stegni, privolil mu je počasen korak, da ne bi prišel v pusti vojaški vrvež. Gledal je, kako bi se ognil področju teh vaj, in krenil je na stransko pot, držečo mimo Semšibegovih dvorov v Tuzlo. A tudi na tej poti je trčil ob ljudi, ki ga niso mikali. Zda je zagledal pred seboj gručo vojakov na konjih. Obodril je konja in sam se je vzravnaval, da ne bi kazal žalostne postave znanega španskega viteza. Ko se je približal, je spoznal generala, ki je z daljnogledom zrl na vaje. Poleg njega so stali, oboroženi z vojnimi kukali, adjutant pl. Merks, potem oni stari polkovnik, ki je smatral vojaka za potrebnega pospeševalca hitrega denarnega prometa, in še neki major. Stabna častnika sta pri tisti vaji poslovala kot razsojevalca. Ti štirje gospodje so stali na nezarašlem porokhu na poti, odkoder so imeli dober razgled v dolino. Ob kraju sta stala še dva konjika: trobentač in huzarski podčastnik kot ordonanca.

Vilar je odvažno jahal in smelo upiral oči v živo pregrado na poti. Ko ga je zagledal general, mu je z dvignjeno roko namignil v pozdrav in je tista roka liki ptičja perotnica zaplapolala po zraku v znamenje, naj počaka. Istotako je migal pl. Merks, posnemajoč svojega gospodarja.

General se je okrenil k častnikom ter rekel:

"Vedno isto kakor na vrtljaku. Vrag poberi takšne vaje. Ta terenski oddelek je že tako znan in obrablen, da z vajami tratimo tudi samo čas in človeško silo. Tu že vsak kapral pozna vsako krmino, zemeljsko bradavico in škribino. Glejte — kompanije se sučejo in brezskrbno gibljejo, kakor bi igrale kadrižjo. Je li kaj takega mogoče v nepoznanem terenu, je li mogoče v vojski, pri ostrih patronah?"

Adjutant je udano kimal generalu, zroč mu zvesto v oči.

"Vojni minister bi moral skrbeti za primeren teren," je rekel polkovnik.

"Kajpada," se je z visoka posmehal general. "On naj bi umel prestvarjati zemeljska tla. Umel naj bi z dlanjo potlačiti goro in na njenem mestu narediti ravnino, drugod pa na ravnino nakopiti goro, kakor to delamo po zimi pri vajah s svinčeniimi soldatki na mizi."

"Ne menim tako, gospod general," je razžaljen odvrnil polkovnik, "ampak bolj bi moral premeščati vojne oddelke. Noben polk bi ne smel ostati čez dve leti v eni posadki."

General je dvignil desnic ter posvalkal s palcem in kazalcem, češ: večno premeščanje velja denar, tega pa ni pri nas — major pa je šaljivo pripomnil, da bi trebalo polke sem in tam nastaniti v sovražnikovi deželi, da bi i tam tako natančno spoznali ozemlje.

General je odmignil z roko, veleč: "Za danes je končano! Vsa banda domov, ker solnce že pripeka! Trobentač — odtrobiti!"

Tedaj so se raznesli čvrsti glavost trobente po vsem ozemlju. Polkovnik in major sta odjahala k oddelkom. General je namignil Vilarju, naj se pridruži. Spotoma mu je rekel: "Denar za jalski most je dovoljen, gradivo že vozijo, vojski delavci čakajo strokovnjaka, večaka. Prosim, gospod inženir, bi li ne mogli začeti 20. tega meseca ali pa par dni pozneje? Kadar pridete, vam sestavim delavski oddelek."

Vilar je pritrdil. Nobenemu generalu bi ne bil mogel odreči, no ta mu je bil simpatičen in njegovo zaupanje ga je nekako dvignilo: čutil se je odlikovanega s tem, da se mu poveri vodstvo večjega dela, ki ga dovrši tako, da bo vsaj nekaj let pričalo o njegovi sposobnosti.

"Z gradbo mostu pojde počasi, ker koncem avgusta, ko se prično veliki manevri, potrebuje mo vojske za vaje," je rekel pl. Merks.

"Kar ne pojde zdaj, se dodela po manevrih," je razsodil general. "Sicer pa pustim gospodu inženirju nekaj vojaštva tudi med vajami na razpolago, tako da bo most končan do jesenskega deževja."

"Tudi, tudi," je soglašal adjutant. Obrnil se je k Vilarju. "In še nekaj, gospod inženir! Izdelal sem nekaj osnutek ali načrt za most, ki bi vam ga rad pokazal. Prosim, pridite, preden začnete, k meni v pisarno, da ga pregledava."

Vilarju ni ugajal ta vsiljivi in pregoreli vsevede generalnega štaba. Molče mu je prikimal.

"Gospod inženir naj dela po svojem načrtu. On se je učil stavbarske umetnosti, torej uče. Preveč mojstrov skazi delo. Tega sem se že večkrat prepričal," je rekel general, ki je vedel, da inženir ne mara pregledavati in vpoštevati načrtov neukega častnika. Pognal je konja v dir.

Pl. Merksa je užalilo, da ne priznavajo njegove gorečnosti. Sin višjega vojaškega dostojanstvenika, živeč že od otroških let v vojaški družbi, je bil ves udan vojaškemu stanu. Njegov suhljati, bledikasti obraz je bil vedno nabran v radostne, presrečne črte mladostne učenosti in dostojanstva. Njegova oprava je bila vedno brezhibna, fina, celo na vajah so puhte iz njegove obleke dišave jutrovih dežel in se borile z duhom po konjih. Pri onih častnikih, ki se ne štejejo k generalnemu štabu, je kazal obraz vsevednega oraklja: po porejih jim je škukal od svoje učenosti; pred njimi je na široko razprostiral svoje znanje. Natančno je vedel povedati, kje žuli črevelj Italijo, poznal je vse strateške ugodnosti in ovire za avstrijski pohod preko Podolja in Vilinije v sree Rusije, vedel je, na čem boleha francoska republika, kaj se kuha na Balkanu, vedel, kam pes tace moli, če nam Bismark obeta zvestobo, vedel, kako bi se najlaže zadala smrtna rana angleškemu svetovnemu imperiju: o vsem je umel oblastno govoriti pred ljudmi, ki so dan na dan capali s kompanijami na vežbališče, no pred višjo vojaško gospodo je govoril vselej oprežno in s pomisleki. Zvečer ni ostajal dolgo v kazini; sedel je rajši pri vojaško-znanstvenih

knjigah ali je pa čital životopise slavnih vojskadij. In tem je hotel postati podoben, ker njegova slavohepnost in domišljavost je bila baš takolika kakor njegova nervoznost, izvirajoča iz mnogega učenja in fantaziranja. Vlažne in očične noči so njegove živce tako zrahlele, da ni mogel zaspati. Takrat je v postelji premišljal o slavnih činih, ki ga čakajo: zdaj je svoj dragonski polk po sarmatskih ravninah, tem je podil s svojo hrabro brigado Lahe čez ko Brento in — lej ga! — naposled ustanavlja svoj nepremagljivo armado nove kneževine carstva na balkanskem polotoku: Vojna zgodovina bo govorila o njem, rod pl. Merks bo oboje kovečen v bleščeči vojni epopeji.

Čemerer je dirjal adjutant za svojim povodnikom, mrko je zrl na Vilarja, ker se ni odveč njegovega načrta, in pa zato, ker je prišel civilist v takšno milost, da je jahal kraj generala, mora on zaradi preozke poti ostati zadaj, in kar videl, da je civilist sploh več jahanja, ki ga pl. Merks smatral za prednost boljše birstva. Preko neke tratine so udarili v skok. Eden se je poglobila pot v ozko sotesko, so postavili korak.

"Izborno jahate, gospod inženir. Nisem slil," je pohvalil general, božajoč razpenjenega konja po vratu.

Razpaljen adjutantovo lice je izpreletelo v ist. "E-e, gospod inženir ima vztrajnega konja dobro plemo."

Zajahali so po globoko zarezani poti v sotesko. Precej so došli Bošnjaka pod črnim turbanom čigar zamazani konec je koketno visel čez uho. Gnal je pred seboj konjiča, natovorjenega s kljuse se je le počasi pomikalo naprej ter zaplulo s širokim tovorom pot. General je potrpečljivo zadrževal konja in vsake pol minute je pogledal na ur. Takšna počasna ježa pl. Merksu ni bila pogost. Prelil se je po brežini mimo Vilarja in generala, naprej ter viknil: "Haj, čič, ali ne slišiš, gre gospoda za teboj! — Ne zavezuj si uha to cumjo! S poti!" Rekoč, je škrnil z jalsko palčico Bošnjaka čez uho, prikrito s turbanom, koncem. Oni se je zganil, pokrnil z roko uho in zavpil: "Jao meni, care čestiti!" Bojče se ozrl. Ko je videl za petami prihajajoče konje, je silno prestrašil. Udaril je po svojem konju z dvignjenima rokama in kričanjem ga je prgnal, pa to ni pomagalo. Naposled ga je z roko rnil naprej, a tu se je kasni kljusi spotaknil, je padla na prednji nogi.

"Polagoma, polagoma!" je vikal general postal. "Mi se ne moremo, on se ne more, torej treba potrpeti." Skomizgnil je z ramena, kakor bi hotel reči, da ne ume adjutantove vesti. "Ne mudi se nam nikamor. Čemu mu človeka, ki se trudi, da plača svoj davek! Se strižejo, mučiti jih pa ni treba."

"Plačuj se li takšen čuž tudi davek?" je vstal nekoliko v zadregu pl. Merks, ki pri vsaki učenosti ni vedel, iz česa živi vojaštvo in iz se ustanovljajo kneževine.

"Na mitnici bo plačal dva novčeca," je rekel adjutant je našobil ustni.

V tem je Bošnjak, v katerem je Vilar poznal Bobojeda, pomagal svoji živali na nogah, jel jo je za rep ter jo tiral naprej.

"Polahkoma, po malem!" je veleval general.

Kmalu so prišli iz soteske in Bošnjak je ognil na trato. Ko je šla kavalkada mimo, se zatisnil uho in, prestrašeno zroč na generala, vzdihnil: "Uh, ja bedni katoliki! Crna si m dila, majko! Bolje je sit plakati nego glavo uždusiti!"

General je ustavil konja in vprašal v istem jeziku: "Po čem prodaš drva?"

"Tebi, gospodar ti naš, jih dam za oseno," je veli, kam naj jih prinesem!"

"Drugemu jih daš še ceneje — lopov!"

"Bolje je i bobova slama nego prazne je vzhidni Bobojeda, držeč se še vedno za vrgel na trato, rekoč: "Na, tu imaš, a trojni ne potrebujem. Prodaj jih, komur moreš."

Govoreč vroče zahvale, je bedni katolik homa pozabil na ušesne bolečine. Planil je birat nove. Ko je vstal in dvignil oči, je spoznal Vilarja. Tedaj je padel na koleno, položil roke sree, globoko se sklonil in viknil: "O, gospod Franjo, dobrotnik ti moj edini! Pomagal si me bednemu katoliku, delavcem si pomagal, pomagaš. Vzšlo je solnce izza planine in me grelo, odkar si ti tukaj. Živio, gospodine pl. Merks, ti i car tvoji čestiti — bogme!"

General je, visoko dvignivši obrvi, pogledal na Vilarja, potem na Bobojeda, pl. Merksa in porogljivo posmehal.

"To je siromak, vdovec, ki živi s kopeckim trokom ob Oskovi. Dovolil sem mu, da sme na sekalishu pobirati hosto, zato mi je hvaležen, pohitel Vilar. Zajahal je bliže k Bobojedi: Ante, kaj se plaziš po zemlji? Vstani!" Zravnjator, je z rahlim glasom pripomnil: "Glej, šna debela drva jemlješ v Medvedjem Dolu, ga ti paznik ne bo dovolil. Čuvaj se ga!"

Bobojedac se je spravil na nogi. "Delavci mi dali s tvojim dovoljenjem —"

"Ako sem ti rekel: pij! — nisem ti ti-veje popij! Hosto bi spravljaj, ne polena! Nes si dobro opravil, Ante. Gospod general plačal ves tovor in še enkrat ga lahko prodaj."

Ante je prepeljal svoje lokave oči na generala. Po kratkem premisleku je skočil k visokemu spodu in mu poljubil koleno, rekoč: "Za v hvala, Bože mili! Bog zna, kaj je za koga, veku ni nikdar dosti. Bogme, noben dar na kvar."

*) Nemški vojski so slišali pri Hercegovinoglograt: Čuješ — (Čuješ li? Čuješ te!) Iz te besede so napravili kratice: Ču-jo rabili kot psovko za Hercegovince. Razširila je tudi po bosenskih posadkah.

—(Nadaljevanje.)—

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj: —

Jugoslavanska delavska tiskovna družba
v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi bivališča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je posiljati predsedniku družbe

Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workers' Publishing Company
Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4005 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS

Pravi, da je Bog kriv.

Reverend D. F. Fox v Los Angeles najbrže veruje v Boga. Dognati se to sicer ne more, zakaj take reči ima vsakdo sam v sebi zaprte in medtem, ko govore nekateri tako kakor jim je jezik zrastle, služijo drugim besede za to, da skrivajo s njimi svoje misli. Po svojem poklicu bi moral verjeti vanj, kajti če ne bi verjel, bi moral dati slovo duhovništvu. Ali ker so znani celo papeži, ki niso verjeli v Boga, se tudi pri navadnem reverendu ne more vedeti, kakšna je njegova resnična vera.

Na vsak način je božanstvo, o katerem govori blagoslovljeni gospod Fox, precej čudno. Zadnje nedelje je namreč dal duhovnik v svoji pridigi dejal:

"Mi smo preblizu dogodkov sedanjih dobe, da bi mogli videti rezultat, ki ga hoče roka božja doseči s sedanjo vojno."

Hvalevredno je, da kaže duhovnik z zapada toliko skromnosti, priznava, da ne ve, kaj hoče Bog. Vendar pa si je s svojo pridigo pridobil znatno zaslug, ker je rešil zamotano vprašanje, kdo da je povzročil vojno. Kakor je znano iz mavričastih knjig evropske diplomacije, so jo povzročile vse bojujoče se države, in nobena je ni povzročila. To se bo zdelo le tistemu protislavno, kdor ni dovolj omikar, da bi razumel superfino logiko profesionalne diplomacije.

Stvar je pa zelo enostavna. Vlada so oblasti; vsaka oblast je od Boga; zato moramo vsako oblast spoštovati, častiti in ji verjeti. Nemška, avstrijska in turška vlada pravi vsaka sama o sebi, da ni hotela vojne in da je ni povzročila. To trdi tudi Rusija, Anglija, Francija, Srbija in Italija. Republika San Marino sicer ni izdala nobene pobarvane knjige, toda ker je prav zadnja nastopila s svojo veliko armado, ni mogla povzročiti vojne, ki je že skoraj celo leto razsajala.

Torej — po izjavah od Boga postavljenih avtoritet ni nobena država povzročila vojne.

Nasprotno trdita Nemčija in Avstrija, da je tripelcententa zakrivila vojno. Anglija, Francija in Rusija pa dokazujejo, da jo je povzročila Nemčija in z njo spojene Avstrija. Nadalje izjava Italija, da jo je Avstrija prisilila, Avstrija pa, da jo je Italija pogonila v boj.

Iz tega sledi, da so vse države povzročile vojno.

Vse in nobena... čeprav je vse jasno, je vendar ta reč za naše nediplomatične glave tako težko razumljiva, kakor vstajenje mesa. Zdaj prihaja velečastni D. F. Fox, da nas reši iz dileme, rekoč: Bog je povzročil to vojno. Kajti če ima on z njo posebne namene, ki jih hoče doseči njegova roka, tedaj je logično, da je Bog sam hotel to vojno in da jo je sprožil njegova roka.

Ali medtem, ko nas je reverendissimus rešil iz ene zagate, nas je spravil v sto drugih, še mučnejših. Kaj naj sedaj počnemo z božjo pravičnostjo? Da je Bog absolutno pravičen, trdijo vse vere, vsaj tiste vse, ki uče enega Boga. Če bi vprašali reverenda Foa,

kaj misli s tem, nam gotovo ne bi odgovoril, da je Bog kriv. Toda vojna je polna brenta samih smrtnih grehov: Trpinčenje, požig, umor, izstradavanje i. t. d. — vse milijonkrat pomnoženo. S kristjanom se nam menda ne bo treba pripraviti o tem, da je greh krivica. Pa prihaja krščanski duhovnik in nam pripoveduje, da je vsa to strašno in neskončno zmes krivic povzročil Bog.

Tudi neskončno usmiljen je. Belgija je razdejana, Poljska je opustošena, Srbija je pomandana, nekoliko milijonov ljudi je zemlja pogoltnila, nekoliko milijonov otrok je ostalo brez očeta, nekoliko milijonov mož se vrne slepih, gluhih, hromih, brez roke v življenje — vse to in še več je povzročil neskončno usmiljen Bog.

Ne vemo, kakšen poseben razum je dal temu reverendu njegov Bog; nam se vsekakor vrti v glavi... Bog je pravičen, zato je storil največjo krivico in ker je storil krivico vseh krivic, je neskončno pravičen; Bog je vseusmiljen in zato je povzročil najstrašnejše klanje in ker daje moriti, mučiti, trpinčiti brez primere, je neskončno usmiljen...

Iz tega kolobarja človek ne najde izhoda. In kljub temu je duhoven v Los Angeles dosleden. Kajti cerkev, ki uči, da se nič ne zgodi brez volje nebeskega očeta, ne more reči, da se je nenadoma zgodila izjema in da se ta vojna vodi brez njegove volje ali pa celo proti njegovi volji. Če se pa koljejo po njegovi volji, tedaj je on odgovoren za klanje. On je začetnik vsega, torej tudi tega divjanja. Vse prihaja od njega, torej tudi tiste misli in tista dejanja, iz katerih se je rodila vojna. On jo je povzročil.

Da prihaja en nauk cerkve navskriž z drugim in drugi s tretjim in deseti zopet s prvim, to je druga reč, katere se reverend Fox ni izmislil in je tudi ne more spraviti s sveta. Ali če so vse te vere tako logične, da ne moremo z njimi priti do zaključka, ki se ne bi tepel z drugimi zaključki iz istih ver, tudi ne moremo verjeti, da je Bog povzročil to vojno, da je on diktiral Berchtoldu ultimatum za Srbijo, da je on mobiliziral armade vseh veseli, da fabricira on možnosti v Essen in havbice v Plinju in da on takorekoč seka in strelja in struji.

Ne zdi se nam niti, da se izkazuje Bogu posebna čast, če se mu podtikajo take plemenitosti, in kdor veruje v Boga, bi po našem mnenju bolje storil, če bi ga pustil s takimi reči pri miru. In bolj koristno bi bilo, če bi se ozrl po zemlji in gledal, da tukaj spozna razmere, iz katerih se porajajo take grozote. S tem bi se za dosego miru na zemlji več doseglo, kakor s takimi pridigami, ki odkladajo grehe ljudi Bogu na rame.

Morda je to nekoliko težje. Ali to nič ne pomaga. Vojna ima svoje korenine na tem svetu, in kdor neprenehoma škili na drugi svet, jih ne bo nikdar izpulil. Razmere, iz katerih rastejo take rastline, so napravili ljudje, in tudi odpraviti jih morajo ljudje. Napaka ni bila v tem, da je človek premalo mislil na nebesa, ampak da se je premalobrigal za zemljo in za svoje življenje na njej. Kdor ga hoče s fantazijami o nerazumljivih božjih namenih še bolj odvrti od posvetnih misli, mu ne more pomagati do boljše; bolj se mora pogledati v to življenje, natančneje ga mora spoznati — le tedaj bo vedel, kako si ga lahko popravi. Če ima človek roke, da dela; noge, da hodi, oči, da gleda, ima menda tudi razum za to, da ga rabi.

BECKER GROZI.

Newyorški guverner Whitman je dovolil na smrt obsojenemu bivšemu policijskemu lajtnantu Beckerju odgoditev eksekucije do 26. julija, izjavil je pa, da ne stori v tej zadevi nobenih drugih korakov. Ako ne nastopi višje zvezno sodišče, ni torej nobenega upanja za Beckerjevo življenje.

Pravnik Manton, ki zastopa obsojenca, je dejal, da bo Becker, če bo moral umreti, pred smrtjo povedal imena onih ljudi, s katerimi je moral deliti 100.000 dolarjev, ki jih je izsilil od lastnikov igralnic, bordelov i. t. d. Med njimi so baje visoki policijski uradniki. To je baje sklenil zato, da ne postanejo tudi drugi podrejeni policijski uradniki žrtve one visoke in plemenite tolpe.

DOMOVINA IN NARODNOST.

Stare ideje imajo trdovratno življenje. Zajedejo se v močgane in bi hotele tam večno vladati. Kajti ideje so kakor bitja: Dokler niso rojena, se nikomur ne zdi, da je nesreča, če jih ni; čim eksistirajo, smatrajo sama sebe za tako važna, da bi bila njih smrt svetovna izguba.

Ako pogledamo nazaj, pa prav lahko spoznamo, da tudi pojmi domovine ni bil večni. Odkod naj bi ga bil vzela, ki je hodil vse svoje življenje s trebuhom za kruhom — ali pa vsaj za hrano, ker še ni poznal kruha? Zanj bi bilo veljalo: Ubi bene, ibi patria — kjer je dobro, tam je domovina; in to je bilo vsak čas drugod.

Če se slavi dandanes patriotizem kot posebno idealno čustvo, vanje in mišljenje, se prezira, da je bil postanek domovine popolnoma materialističnega značaja. Za nobene ideale ni šlo — saj so ideali nekaj netelesnega, nesnovnega, kakor čisti duhovi, podobni angeljem — ampak za povsem materialistično reč, za lastnino, za zemljo. Nihče ni v prvih časih stalnega naseljevanja mislil na zemljo, kjer počivajo — ali kjer

bodo počivale — kosti naših dedov, ampak na zemljo, ki naj rodi sadove za gmotne potrebe neizprosnega življenja.

Ustanavljanje držav se je dolgo dolgo vršilo s procesi, ki so bili vse, le idealni ne. Nasilno plemo, ki je imelo dobro orožje, je prišlo v kraj, kjer so se prej naseljeni prebivalci posluževali še stare tehnike. N. pr.: Plemo z bronastimi meči je naletelo na ljudi, ki so rabili kamnitno orodje in orožje. Kovinasto orožje pa je bilo uspešnejše od kamnitnega in je navadno zmigalo tako kakor so leta 1866. pruske "Zündnadel-puške" premagale stare avstrijske flinte, kakor je strojna puška moralnejša od navadne, kakor so Kruppovi 42centimetrski možnarji in Škodove havbice učinkovitejše od topov, ki so še pred enim letom veljali za "najboljše".

Seveda ni bila taka vojna nič drugega kakor rop. Ali s takimi vojnami so se ustanovljale domovine. Premagani prebivalci so se včasih kratkoma pomorili, včasih pa so postali sužnji zmagovalcev in v svoji domovini brezdomovinci.

To se ni godilo le v sivih dobah davno odpravljenega barbarstva, ampak tudi v časih ponosne

civilizacije. Naselitev sedanjih narodov po Evropi od Angležev do Turkov se je skoraj vseskozi izvršila s krvavimi boji; obljude Amerike z belokožci je bilo večinoma roparsko; vse današnje "kulturno" koloniziranje po Afriki, Oceaniji i. t. d. je — če se strogo vzame — banditsko.

Prvi viri domovinstva so bili torej kalni.

Ali prvi osvojevalci so vsaj lahko po pravici dejali, da "ima jo" domovino — četudi ni bila "očetnjava". Cela tolpa je bila skupaj prišla; vsa tolpa je ropala in plenila in vsa tolpa si je skupno prilastila zemljo, ki jo je vzela drugim. V nekaterih krajih se je z mejski plen razdelil med vse vojskeke alias tolovaje; v drugih slučajih so si ga zmagovalci razdeljenega skupno prilastili. Tako je bilo n. pr. pri starih Slovanih, o katerih pripovedujejo še rimski pisci, da so živeli komunistično; občina je bila pri njih res občina, to se pravi skupnost. Skupaj so se bojevali, skupaj so plenili, skupaj lovili, skupaj delali, skupaj živili. Če so sploh imeli domovino, so jo imeli vsi; torej so jo res "imeli".

Dandanes je bistveno drugače.

Prisilno miličarstvo.

National Security League, o kateri smo že poročali, da se je ustanovila, ker "je nacionalno varstvo Zedinjenih držav nezadostno", je že našla sredstvo, ki bo pomagalo. Po vseh kapitalističnih listih se že širijo njeni članki; ker je mogoče eno misel povedati z različnimi besedami, so članki različni, a ker se v vseh ponavlja ena misel, je lahko spoznati, da prihajajo vsi iz enega vira.

"Treba nam je velike meščanske armade... Militarističnega duha Nemčije nočemo presaditi v to deželo, ne duha osvojevanja in zapadanja... Za deželo hočemo varnost..." To so glavne note, ki se ponavljajo v vseh teh pesmih.

Doseči pa hočejo to na ta način, da bo vsak sposoben prebivalec te dežele od 18 do 45 let takozvane Bogu posebna čast, če se mu podtikajo take plemenitosti, in kdor veruje v Boga, bi po našem mnenju bolje storil, če bi ga pustil s takimi reči pri miru. In bolj koristno bi bilo, če bi se ozrl po zemlji in gledal, da tukaj spozna razmere, iz katerih se porajajo take grozote. S tem bi se za dosego miru na zemlji več doseglo, kakor s takimi pridigami, ki odkladajo grehe ljudi Bogu na rame.

Za Security League stoji Roosevelt. On lahko govori o militarističnem duhu Nemčije, kolikor ga je volja; zato vendar vsakdo ve, da je sam militarist brez primere. Vendar bi bilo krivično, ako bi trdili, da gre deželna bramba samo takim vitevom, džingom in oboroževalnim industrialem po glavi. Sedanja vojna gotovo ni prilika, ki bi pospeševala razoroževalne ideje in gotovo je v Zedinjenih državah tudi dovolj poštenih ljudi, ki se boje, da bi mogli kdo napasti republiko in da bi bila tedaj nesposobna za obrambo. Če se ne zgodi kar nepričakovanega, n. pr. da se vojna prevrne v revolucijo, imamo nedvomno pričakovati po sklenjenem miru po vseh deželah militaristično agitacijo, kakršne še nikdar ni bilo. In povsod se bo posluževala tiste argumenta, ki je navidezno čvrst kakor veriga. Zavezniki

niso dovolj pripravljeni za vojno, za to so se morali umikati in umikati in so prihajali iz krize v krizo in so morali šele sredi vojne ustanovljati oblasti za orožje in municijo in so morali eksperimentirati z ljudmi in z materialom. Nemčija je bila pripravljena, zato se je njena armada kakor poplava razlila čez Belgijo in skoraj do Pariza in po Poljski do Varšave...

Psihologično je popolnoma nemogoče, da ne bi ta argument agitiral tudi po Ameriki. In s samim odgovorom: "Mi smo zoper vojno" ali pa "Mi hočemo mir za vsako ceno" se tu nič ne opravi. Kajti niti resnični niso taki odgovori. Še Bryan, ki bi zdaj bil rad ameriška Suttnerica, ne govori resnice, ako trdi, da je pod vsakim pogojem za mir. In popolnoma konfuzno je mnenje, da je socializem brezpogojna zahteva miru za vsako ceno.

Lahko bi navedli neštete slučaje, ki nikakor ne kažejo izven meja možnosti, in bi socialiste prisilili, da bi sami pograbili za orožje. Ako bi n. pr. socialistično delavstvo najzakovitejšim potem, čisto z glasovnicami dobilo v zakonodajnih zbornicah tako večino, da bi lahko izvedlo temeljitejšo reforme, ki bi šle kapitalizmu za kožo, pa bi imeli kapitalisti z močjo svojega denarja toliko vpliva na ta ali oni del oborožene sile, da bi se lahko uprli, ne bodo menda socialisti pometali pušk v koruze.

Ako bi — v podobnem slučaju — kakšni kapitalistični državni socialne reforme te napredne države nagnale strah v kosti, pa bi zahtevala, da se ustavijo in bi žugala s svojo armado, pač ne bi žrtvovali svojih reform, temveč bi jih branili, če bi bilo treba, tudi z vojno.

Z deklaracijami o miru za vsako ceno ni nič. Seveda pa iz tega ne izhaja, da se more odobravati

vsaka vojna, če se le imenuje obrambna; kajti pogostoma je bil tisti napadalec, ki se je navidez le branil.

Kako pa naj se sedaj pride iz zagate? Kako preprečiti krivične vojne, če nismo zoper vsako vojno?

Enostavno tako kakor pravi socializem v vseh rečeh: Ljudstvo naj samo odlova o svoji usodi; ljudstvo naj se samo zastopa; ljudstvo naj se samo vlada. Le tedaj se ne bo dalo ljudstvo nagajati v vojno za tuje, kapitalistične ali kamarilske interese.

Za socializem se je treba boriti; to je boj proti vojni. Kajti so-

cializem je predpogoj za medna-

rodni sporazum, tak sporazum pa

je pogoj za mir.

Naj li zato odobravamo, kar za-

hteva National Security League?

Niti v sanjah nam ne prihaja to

na misel. Prvič je njena zahte-

va nedemokratična. Tudi mi bi

bili povsem zadovoljni, če bi de-

lavstvo za vse slučaje vedelo, ka-

ko se suče orožje in kako se suče-

jo taktični in strateški mane-

vri. Ne moremo pa želeli, da bi

se učili te umetnosti v tisti mi-

ci, ki služi kapitalističnim inte-

resom in v kateri bi bil delavec

lahko komandiran, da strelja na

svoje delavske tovariše. Razun-

tega ni delavstvo dolžno skrbeti

za potrebe države, v kateri go-

spodujejo drugi — proti njemu.

Tudi za delavstvo pride naloga,

da bodo skrbeli za varnost deže-

le, v kateri žive; ali to bo takrat,

kadar bodo delavci v tej deželi

resnično enakopravni in bodo za-

radni tega imeli razloge, da jo bran-

ijo. Država bo najvarnejša tra-

krat, kadar ne bo demokratična le

po imenu, ampak resnično ljud-

ska. In ljudska bo, kadar zmaga

socializem. Takrat jo bo delav-

stvo z resničnim navdušenjem

branilo do zadnje kaplje krvi, a

ko jo napade katerakoli reakcija.

Flores. Posvetovali so se o "sto navadnih zadevah".

Izjavil je, da ni imel nikdar česar skupnega z generalom Huertom in da mu ni nikdar obljubil svoje pomoči. Ko so ga častniški poročevalci povabili na kraljo, se je z veseljem odzval poročil in rekel, da jim bo gostoljubnost povrnil na mehikiški tleh, da se bo kraljevsko revanširal.

Potem je bil gost polkovnika Geo. H. Morgana. Po vsem namstu so razložili plakati, na katerih je natiskana Huertova slika, ki jo je podal že meseca jvila. Tedaj je baje izjavil, da mora v Mehiki vedno vladati no stanje in da mora stati na lu republike energičen diktator. Le na ta način bi se dal napraviti v Mehiki mir. Poziv se konča je z apalom na vse patriotske mehikance, da naj se pridružijo erti v vojni proti banditom, da naj obljubijo, da bodo v hiki zopet napravili red.

Medtem jo je bil general Huale Orozco, ki je bil s Huertom vred ustavljen, kljub pažnji varuhov popihal — najbrže mehikansko mejo. Zato so Huerto še enkrat prijeli in postavili vnovič po \$150000 dol. Varšave General je sicer ves besen in govoril o hudobnem preganjanju ali pomagalo mu ni nič. Zato je tudi, preden so ga postavili na obtožbo, da mu dajo priliko, more protestirati pri predsedniku najvišjega zveznega sodišča. Tudi drugih pet Mehikancev, ki so v Huertovi družbi, so postavili vsakega pod 15.000 dolarjev v ščine.

SOCIALISTIČEN USPES.

Koliko je še delavcev, ki trdijo, da je vse en hudič, naj sedi na konodajnih zbornicah, raz, če bi bili poslanci sami socialisti, bi tudi ne bilo nič bolje.

V Chicago sta le dva socialisti v mestnem svetu. Napravila pa v dveh mesecih drugim delavci manom že več pregledov, negotijih sicer imeli v celih letih. In se s socialisti v zbornicah, kaj doseže, so pokazali dopis ob tramvajskem štrajku.

V Idaho je en sam socialist zastopnik, senator Charles W. land Bowman. On je predložil kanski načrt, katerega je letura sprejela in guverner je dal in ki gotovo koristi delavce. Po tem zakonu mora vsak državi dati vsakemu državljanu enemu letu delo za 60 dni, če delan biva šest mesecev v državi 90 dni v enem okraju. V tej zadevi imajo tudi žene volilno pravico in so deležne določb tega zakona.

Zakon omenja, da se brezposelnih delavci lahko rabijo pri gradbi, vendar pa lahko okrajno oblast da delo brezposelnim delavcem tudi na drugem polju. Poselnih delavcev mora vprašati delo pri okrajnem pisarni ali kakšnem članu okrajnega odbora. Zapriseči mora, da je državljan, da je brez dela, da nima nad plačo premoženja in da bo njemu zano delo izvršil po svoji volji in pravilno. Če odkloni kazano delo, mora čakati zopet teden dni. Če delo odkloni, ga izžubi pravico do dela za en leto.

Mezda za storjeno delo se plačuje vsako soboto odplačuje na nosila okraj in država. Zakon je bil sprejet skoraj v ugovoru in soglasno v obeh senicah.

En sam poslanec ima sicer vedno težko stališče. Ako resnično hoče, mu mora pomagati politika, ali taki uspehi so redki. Zakon je bil sprejet skoraj v ugovoru in soglasno v obeh senicah.

SLATON BO KANDIDIRAL V SENAT.

Bivši guverner Georgije Slaton je demisioniral, kar je postlostitvijo Franka razrazil. Slaton je demisioniral, kar je postlostitvijo Franka razrazil. Slaton je demisioniral, kar je postlostitvijo Franka razrazil.

Victorio Huerta.

V El Paso, Tex., je bil od uradnikov eždenjnih držav ustavljen Victorio Huerta, bivši mehikanški predsednik, obdolžen, da namerava v sosedni državi uprizoriti novo revolucijo. Dejal je sicer, da je bil na poti v San Francisco, kjer si je baje hotel ogledati svetovno razstavo, ali zastopniki strica Sama mu niso hoteli verjeti, zlasti ker jim ni šlo v glavo, zakaj si vžame mož, ki hoče v Frisco, vojni listek le do El Paso. Bivši mehikanski tiran je postal, če bi se smelo verjeti njegovim besedam, skrajno nedolžno, jagnje. Rad bi se pač vrnil v Mehiko, ker je to njegova domovina in jo ljubi, menda tako, da bi jo najrajši požrl; toda nikdar več se ne vrne tja kot vojak, ampak le kot miren in miroljuben državljan.

Sedaj je namreč v Mehiki ravno tak položaj, da je madvse mikaven za bivše tirane, ki bi bili sedaj radi miroljubni državljani. Posebno verjetni so njegovi blaginami zaradi tega, ker je bil general Orozco Huertov spremljevalec.

Pozneje so prijeli zvezni uradniki v El Paso še tri junake, namreč Marcelo Caraveo, Mike Alderate in Frank Alderate, ki so obdolženi, da so v zvezi s Huerto in so mu hoteli pomagati izzvati novo revolucijo.

Huerta sam se je šele pred kratkim pripeljal iz Španije, kamor je bil moral pobeči zaradi svojih zločinov v Mehiki. To potovanje bi bilo moralo pri najnaivnejših ljudeh zbuditi sum; razun tega pa so ljudje, ki so v zvezi z njim, javno pripovedovali, da

bo Huerta "naredil red" v Mehiki. Zvezna vlada pa pravi, da se ne strinja z njeno nevtralnostjo, če se na ameriških tleh pripravlja upor proti državi, s katero živi Amerika v prijateljsstvu.

Izrečen je bil celo sum, da podpira Huerto Nemčija, ki želi, da se poveča dirindaj v Mehiki in s tem odtegne pozornost Zedinjenih držav od Nemčije.

Iz El Paso poročajo o tej zadevi:

Generala Victoriana Huerto, bivšega diktatorja v Mehiki, je postavila zvezna oblast pod \$15.000 varščine. Huerta uživa sicer vso prostost, vendar ga neprestano stražijo. Obljubil je sicer, da ne bo nikdar več šeuval na revolucijo, toda tega mu nihče ne verjame. Obiskali so ga generali Caraveo, Orozco, Tellez, Castro in

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVČIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 50, West Newton, Pa.
Tajnik: ALOJZIJ BAYDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomožni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 5805 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVSE, 3. nadz., 1 Craib St., Nunnary Hill N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, Box 195, Radley, Kansas.
JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 6121 St. Clair ave., Cleveland, O.
ALOJZIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86

VRHOVNI ZDRAVNIK.

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR.

Špendal Ivan, Conemaugh, Pa., box 781.
Gačnik Ivan, 425 Coleman Ave., Johnstown, Pa.
Gabrenaja Jakob, box 422, Conemaugh, Pa.
Bove Frank, R. F. D. 5, box 111, Johnstown, Pa.
Suhodolnik Ivan, box 273, South Fork, Pa.
Zoler Alojzij, box 514, Conemaugh, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŠTVE SLOVENSKEH PODPORNH NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z.
Zavetnik Jožet, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. N. P. J.
Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z.
Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J.
Štefanič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare.
Frank J. Aleš, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill., član S. D. P. & P. D.
Goršek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

Členjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštne; Expressnih; ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kake pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Mednarodni kapital.

V nemškem in avstrijskem časopisu se je udomačila navada, da zmerja Ameriko, ki pošilja kljub svoji nevtralnosti trojni zvezi vojni material. Popolnoma prav razlagajo to dejstvo s tem, da je kapital brez vesti, da ne hrepeni po drugem nego po profitu. I.e to napako ima ta razlaga, da pripoznava to svojstvo edino le ameriškemu kapitalu. To je seveda zelo površna sodba, kajti kapital in želja po čim večjem profitu sta nerazdružljiva kakor siameška dvojčka. Žeti profit kjerkoli, to svojstvo kapitala osvetljuje zelo zanimivo ameriški dopisnik dunajske "Arbeiter Zeitung," ki piše iz New Yorka tole:

"Če niso že zdavne razbile evropske centralne velesile zapadne velesile in Rusijo, tedaj niso vzrok tega težki topovi, ki jih namerjajo na zapadne velesile mnogi, v Ameriki živeči Nemci, Avstrijci in Ogrji. Seveda so ti topovi le besedičenje in jezikanje, med tem ko nekateri od njih oskrbujejo te sovražnike s pravimi, jeklenimi topovi, seveda za dober denar. Med dobavitelji sovražnikov Avstro-Ogrske in Nemčije je tudi Oger Teodor Kundtz, lastnik tovarne za avtomobile v Clevelandu, kjer je bila izbruhnila tudi pred kratkim stavka. Stavka je spravila to na svetlo, da morajo garati delavci gospodu Kundtzu, ki je dobil visok red ogrske kronske, noč in dan, da dobiva Rusija dovolj avtomobilov. Kako spravila v soglasje ta gospod svoje postopanje z visokim ogrskim redom, to je težko razrešljivo vprašanje. Ker pa proizvajajo danes v razlaganju in opravičevanju najdržnejše cirkuške umetnosti, zato lahko razlagamo postopanje gospoda Kundtza na sledeči način: Rusi izgubljajo trajno toliko vjetnikov in vojnega materiala, da pridejo končno avtomobili iz Clevelanda le v prave roke.

Dalje imamo obče znanega gospoda Schwaba, čigar nemško ime se z najboljšo voljo ne more poangležiti. V kraju, z nedolžnim imenom Bethlehem, fabricira ta gospod za račun angleške vlade najraznovrstnejši vojni material in zlasti ogromne topove, ki jih pošiljajo na velikih parnikih v Evropo, da jih montirajo na angleških bojnih ladjah. "Wall Street Journal" trdi, da je kapital te betlehemske tovarne v poseti Neamerikancev, a največji del last nemških kapitalistov. Nemški delež cenijo na dvajset odst. "Vsak strel en Rus!" In

NA ANGLEŠKEM HOČEJO JAVNOST.

V nekem uvodnem članku zahteva londonska "Times," naj se pove narodu resnico glede vojne. — Dežela mora stisniti zobe, — pravi članek, — mora pustiti v nemir vznemirajočo poročila ter se pripraviti na problem dolge kampanje brez uspehov na zapadnem bojišču, dočim se je ruska ofenziva zavlekla za par mesecev, dokler ne dobi novih topov in municije. Zavezniki so zadržani na obeh frontah ter ni nobenega upanja, da bi se situacija kmalu izpremenila. V Dardanelah, o katerih je najbolje, da se ne govori, se je že davno opustila vsaka nada na skorajšen uspeh.

Vojna uči socializem.

Socialistične zahteve veljajo pri vseh "državo vzdržujočih" strankah kot utopija, ki se ne more nikdar uresničiti. Svetovna vojna pa je sili države, da izvedejo eno najvažnejših socialističnih zahtev, monopoliziranje (podržavljenje) žita in trgovine z moko. Švica in Danska sta to napravili že nekoliko prej, nekoliko pozneje je storila to Nemčija. Nemški zvezni svet je namreč v zmislu pooblastilnega zakona z dne 4. avgusta 1914 odredil z naredbu z dne 25. januarja 1915, da se uvede za žito državni monopol. V ta namen se je ustanovila "Vojna žitna družba" z omejenim jamstvom, ki je potom nje država zaplenila vse zaloge žita in moke, ter jih primerno razdeljuje. V posameznih občinah imajo skrbeti v ta namen organizirane občinske zveze za primerno razdelitev odkazane žita in odkazane moke. To se vrši tako, da oddajajo moko pekom in malim trgovcem, ki preskrbujejo potem konsumente.

Dne 1. februarja 1915 so prele vse zaloge žita in moke v last "Vojne žitne družbe", v kolikor niso lastniki rajši svojih zalog prepustili naravnost občinam. Tiste zaloge, ki jih lastniki niso oddali na določena mesta, je zasegla država. Izvzete so le one množine žita in moke, ki jih potrebuje država ali vojaška uprava in ki se potrebujejo za služinčad ali seme. Da se je omogočil posredovalnicam pri razdeljevanju popoln pregled, ter s tem tudi možnost primerne razdelitve, je določila naredba, da morajo lastniki žitni zalog vse svoje zaloge naznati med 1. in 15. februarjem pristojni občinam. Pa tudi zaloge, ki so se nahajale v zasebni lasti, so bile podvržene napovedi, če so znašale nad 100 kilogramov, ter so bile tudi zaplenjene. Da se prepreči, da ne bi posamezniki po nepotrebnem nakupili večjih zalog za zasebna gospodinjstva pred 1. februarjem, je izšla zadnje dni januarja meseca obenem prepoved glede prodaje moke. Ni pa bilo mogoče, da bi bile občine in "Vojna žitna družba" takoj uredili konsum; zato so bile izdane posebne prehodne določbe, po katerih so smeli peki in slaščičarji porabiti le določeno množino moke. Posestniki mlinov in trgovci so smeli prodati le polovico toliko moke, kakor so je prodali v prvi polovici meseca januarja. Prestopki glede naznanilne in odstopilne dolžnosti so kaznovali z globo in zaporom. Zaloge je prevzela družba po določenih cenah; kjer so v veljavi najvišje cene, se plačujejo po tistih.

Da se omogoči pravična razdelitev kruha, so uvedli najprej v Berlinu, potem pa tudi v drugih mestih, ki štejejo nad 25.000 prebivalcev, krušno nakaznico. Vsaka oseba dobiva po eno nakaznico, ki je veljavna le zanj za en teden in nakazuje vsega skupaj dva kilograma kruha v odrezkih, za manjšo množino kruha po 25, 50, 100, 250 gramov. Za ureditev je bilo ustanovljenih 170 komisij. Enotno postopanje v občinah omogoča prav lahko preskrbovanje s kruhom. V gostilnah je oddajala kruha prepovedana. Gost sme prinesiti svoj kruh s seboj. Hoteli in zavodi dobe dnevne nakaznice za toliko oseb, kolikor jih policijsko zglaše.

Lz tega razvidimo torej, da akcija nemškega zveznega sveta pravzaprav ni nič drugega kakor postopna razlastitev (ekspropriacija) lastnikov žita in moke proti odškodnini, in razdelitev zalog, ki jo je izvedla organizirana družba. Vlada se je odločila za korak, ki so ga socialisti tudi v mirnem času že dolgo zahtevali. Interesi zasebne lastnine morajo v ozadje, in do veljave prihaja interes splošnega prebivalstva.

Sploh pa lastniki ne izgube ničesar, kakor se je stvar izvedla, ker so cene, ki jih zahtevajo, še vedno dovolj visoke; izgubiti morajo le dobiček, ki bi ga jim sicer donesla še nadaljna umetna spekulacija, če bi utegnili "prosta igra naravnih sil" pognati cene še bolj kvišku.

Nemčija je v tem pogledu storila prvi korak. V Avstriji pa so imeli preveč optimizma, ter pričeli predolgo razvoju prosto pot. Optimizem že zaraditega ni bil opravičen, ker so ostale vse naredbi, ki so izšle pred februarjem, brezuspešne. Spominjamo le na naredbu z dne 10. oktobra 1914, po kateri bi se iz pšenice, rži, koruze, riža in krompirja ne smele izdelovati žgane pijače; potem na naredbu z dne 31. oktobra, po kateri bi smeli peči kruh za dobo vojne le iz mešane moke, ki bi vsebovala 70 odstotkov pšenične ali ržene moke, ter 30 odstotkov ječmeneve, koruzne ali krompirjeve moke; neka poznejša naredba je zvišala odstotno primes ječmeneve in koruzne moke na 50 odstotkov.

To imenujejo "izravnanje zalog", da bodo čim dalje zadoščale. Naredba z dne 31. oktobra prepoveduje izmeno ali vračanje peciva, ki ostane v gostilnah in kavarnah, s čimer naj bi se pospeševala varčnost z belim pecivom. Potem sta izšli naredbi z dne 28. novembra 1914; ena se tiče uvedbe najvišjih cen, druga pa ureja mletev moke in trgovine z moko. Pred vsemi temi naredbami je izšla dne 1. avgusta 1914 naredba, ki preti z globo in zaporom kaznijo, če bi kdo izrabil vojno za čezmerno povišanje cen; slednjič je izšla naredba, ki prepoveduje, da bi se rabili krušni žitni pridelki za pičo živini.

Vse te naredbi so ostale brez uspeha; zakaj cene žitu in moki so naraščale neprenehoma, in to

se je vršilo še tudi tedaj, ko so bile že določene najvišje cene. Trgovci z žitom in moko so porabili najneverjetnejše zvijače, da so pri prodaji dosegli višje cene in da ne bi imeli zaraditega konflikta z oblastmi. Vlada na Ogrskem si je skušala tako pomagati, da je izvedla z naredbu 15. januarja 1915 rekvizicijo žita. Po tej naredbi je moral vsak lastnik žita napovedati posebnemu upravnemu odboru, ki ga je ustanovila vlada, svojo zalogo pšenice, rži, ječmene in ovsa, ter mu jo prepustiti po oblasti določenih najvišjih cenah. Upravni odbor je tudi določeval, koliko zaloge si sme lastnik pridržati za svojo potrebo.

Ta naredba je bila že nekoliko bolj vplivna, toda tudi ta je dajala trgovcem z žitom koncesijo, ker jim je dovoljevala pravico pritožbe proti odredbi imenovanega odbora. S tem pa pravi namen ni bil dosežen; pokazuje se neodločnost, in zdi se, kakor bi se nekoliko bali lastnikov žita. Če se že hoče kaj ukreniti in predvsem omejiti zvišanje cen, potem je treba zapleniti vse zaloge moke in žita, kakor se je to zgodilo v Nemčiji. Zasebnim lastnikom treba povedati, da so sedaj odločujoči važnejši interesi, kakor pa je potreba spekulacije tega ali onega pridelovalca žitni trgovca z njim.

Avstrijska vlada se je končno odločila, razglasiti z naredbu z dne 21. februarja 1915 za vse dne 24. februarja 1915 obstoječe zaloge pšenice, rži, ječmene, ovsa in koruze, zaporo. Isto velja tudi za zaloge moke iz teh žitnih vrst. Brez dovoljenja oblasti se te zaloge niso smele ne predelati, ne porabiti in tudi ne prodati. Lastniki so bili dolžni skrbeti za ohranitev zalog, to je, čuvati, da se ne pokvari. Neomlačeno žito so morali omlatiti najkasneje do 31. marca 1915. Zgora se ni tikala samo žitnih producentov, marveč tudi trgovcev z žitom, prekupeev in zasebnih oseb.

Zgora se razločuje od zaplenbe v Nemčiji po tem, da ostanejo pri zaporu zaloge v posesti lastnikov; vlada je namreč hotela poizvedeti, kako velike so zaloge, da s tem najprej dožene, ali bodo zadoščale za vse prebivalstvo do bodoče žetve ali ne. Do takrat je smel vsak posestnik porabiti od svoje zaloge za osebo 9 kilogramov žita ali 7.2 kilogramov moke na mesec, oziroma 300 gramov žita ali 240 gramov moke vsak dan. Pri pekih in slaščičarjih je bila množina moke za peko nekoliko zmanjšana. Zaloge moke so se dognale po poizvedbah. Nato so uvedli na Dunaju krušno nakaznico; pozneje tudi po drugih večjih krajih. S krušno nakaznico sme kupiti vsaka oseba 280 gramov kruha ali 200 gramov moke na dan. To je cela krušna

nakaznica; zmanjšana krušna nakaznica je pa namenjena tistim, ki imajo svoje lastne zaloge določeni čas. Ta nakaznica viječe do nakupa 210 gramov kruha ali 150 gramov moke na sebo vsak dan. V Avstriji so dene krušne nakaznice približno v 800 občinah.

Ni tukaj prostora, da bi iskavali izvedene naredbi, ter pravljali o tem, ali bi moralo biti bolje, če bi se bila izvedla zaplenba, vsekakor pa ohranilo 280 gramov kruha za vsako osebo, ne glede na starost, delo, v praksi ne more ustrezati, vendar, ki dela v pisarni, še kruha ne rabi, tudi otroci tretjega in četrtega leta ga porabijo, toda odrasel delavec ima premalo. Upoštevati bi morala okoliščina, da je mnogo delavcev, ki morajo vojnih razmer opravljati službo, ter da jim ta množina kruha ne zadošča. Delavec, ki vso noč, mora več jesti, kakor sicer jedel; je morda poln manj, kakor dnevni delavec, da popolnoma brez jedi ne biti; potem pride na noč, ki je zanj tako naporno, mora dobro hraniti, če ga opravljati. Velika zmota je, menijo posamezni tovarnarji, če dnevni delavec opono in nič ne je, tudi nočni delavec podnevi spi in nič ne je, kušnja uči, da nočni delavec spi ves dan in mora prav jesti, čeprav, kakor rečeno, njegovo dnevno delavce. Zato pa temvečji glad ponoči.

Krušne in močne nakaznice pravzaprav morale biti razdeljene za osebe, ki opravljajo težko lesna dela, in za osebe, ki ne delajo ali pa delajo le delno. Marsikdo ne ve, da je v mnogih družinah kruha glavna stvar in kdor je o otem prepričan, povsem našega mnenja. Zlasti dovine z mnogimi troki potrebujejo mnogo kruha. Za te rodbine bi morala veljati posebna določila, če nečemo, da nastopijo njih nedostatkno prehranjevanje z vsemi zlemi posledicami. Vit človek si more nabaviti v mestilo za kruh, delavec in mašni mali obrtnik pa tega noma ne moreta.

Države in narodi bodo tedaj vojni morali ukreniti marsikaj odredbo, ki bo socialistična duha, toda temu se ne da upirati. Ona država, ki je najprej zmelala, kaj treba ukreniti o času, bo tudi v bodoče vplivala na razvoj človeštva. Prva našega časa je socialna prenova v vseh panogah človeškega življenja. Čimprej se države odločijo, da omeje samohlepe posameznikov, tem blagodejnejši bo turni razvoj, tem prej bodo di preboleli rane, ki jim jih povzročila svetovna vojna.

Socialni razvoj države.

O načinu emancipacije življenja imamo različne pojme. V glavnem pa vidimo, da se skuša doseči sreča in blagostanje ljudstev le na dva načina: Potem reorganizacije države na eni strani, in potom medsebojne samopomoči na drugi.

V prvih početkih socialističnega gibanja je bilo nemalo takih sanjačev, ki so pričakovali edino od države pomoč za bedno ljudstvo, ki so mislili, da je le od reorganizacije državnega ustroja po volji gospodujočega razreda odvisna emancipacija ljudstev. Koliko brezuspešnih pozivov na vladajoče je bilo takrat izrečenih, in koliko ponesrečenih programov državnega socializma je bilo sestavljenih! Država naj bi sama skrbela za potrebe ljudstva? Odkar so na sve-u države, se ni se to zgodilo.

Toda že veliko preden so se ustropisti državnega socializma pričeli, da je le v organizirani boju, ki so mislili, da je le od reorganizacije državnega ustroja po volji gospodujočega razreda odvisna emancipacija ljudstev. Koliko brezuspešnih pozivov na vladajoče je bilo takrat izrečenih, in koliko ponesrečenih programov državnega socializma je bilo sestavljenih! Država naj bi sama skrbela za potrebe ljudstva? Odkar so na sve-u države, se ni se to zgodilo.

razredna politika delavstva, ki neprenehoma in skoraj neopazno spreminja državno obliko in državne tendence gospodujočega razreda. oK se je na Angleškem prvič uvedlo 10 urno delo pri vseh obratih, je Karl Marx opravičeno poudarjal, da znači določitev tega minimalnega delavnika — takrat je delavstvo na Angleškem delalo po 14 in celo 16 ur na dan — triumph socialističnega principa, ker je bila pač takrat država prvič prisiljena sprejeti zahtevo razrednih organizacij po minimalnem delavnem času. Ravno ta zakon nam predstavlja pričetek one socialne politike, ki jo razredne organizacije od tedaj neprenehoma izvršujejo.

Paralelno z organizacijo in razvojem delavstva se razvija in izpreminja tudi obstoječi državni ustroj. Početki socialne politike in splošne oskrbe se temelje v delu in težnjah razredne organizacije. Država je primorana, če hoče rešiti svoj obstoj, da udeležuje polagoma socialna načela mase, ki se je pokazala sposobna ustvariti si tudi v kapitalistični družbi svoje posebne življenjske pogoje.

V tem spoznanju tiči tudi vsa nevtrnost za obstoj kapitalizma. Ko bo zgradba razredne stavbe proletariata dovršena, bo zmanj-

kala obstojno sedanje družbo ma po sebi vsaka podlaga silnejša bomo zidali svojo galsdarsko in politično stavbo, prej bo novi socialistični državni ustroj nadomestil sedanji stem. Proletariat sam je nosil nove bodočnosti!

SODRUG URBAN UMRL

V petek zjutraj je v Clevelandu po dolgi bolezni umrl 68-letni Wilhelm Urban, upravnik škega strankinega glasila "Arbeiter Zeitung". Rojen je bil 1. v Karlovih Varah na Češkem. Ameriko je prišel l. 1873, kjer je od začetka udeleževal delavskega gibanja. Od l. 1878 je stavec v tiskarni "A. Z.", l. 1880 je prevzel upravo lista. Čas je imel mnogo težav, in velika zahvaliti njegovi spretnosti, je vzdržal. Veliko koristnega opravil l. 1886, ko so došli na Haymarket spravili vsi cijo pokoncu. On je bil tudi marljivješi, ko je šlo za to, da je guverner Altgeld informir resnici ter vrnil svobodo žrtvam, katerih ni bil just umor usmrtil. Pogreb pokojnega sodruga je bil v nedeljo ob 12 udeležbi.

Zaslужil si je časten spomin

Jugoslov. socijalistična Zveza v Ameriki.

EKSEKUTIVA:

Belamirich, Filip Godina, V. Suša, P. Kokotovich, Fr. Aleš, M. Polovina, J. Krpan, Z. Bajskić, Alex Dubravac, Frank Hren, B. Žikić in Fr. Šaus.

Frank Petrich, gl. tajnik, 803 W. Madison Street, 4th Floor, Chicago, Ill. Seje eksekutive so vsako prvo soboto v mesecu ob 8 zvečer na 1944 So. Racine Ave.

NADZORNI ODBOR:

Mike Mavrich, Chicago, Ill., And. Trstenjak, Chicago, Ill., Nick Hinich, Milwaukee, Wis., Demeter Ekonomoff, Gary, Ind., I. Celich, West Allis, Wis.

ODBOR ZA TISKARNO:

Frank Zajc predsednik, Alex Dubravac blagajnik, Pet. Kokotovich tajnik, M. Rgole in Jos. Steiner odborniki.

KANSAS:

Klubi, ki žele govornike, naj se obrnejo do gl. tajnika. Fort Smith, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Ant. Pečar, R. F. D. 3, box 149. Seje so vsako tretjo nedeljo v mesecu, v Jenny Lind, Ark. Huntington, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Jno. Jarnovich, R. F. D. Box 167. Hartford, Ark.—Tajnik Louis Slammik, box 38, Hartford Ark.

LIFORNIA:

Oakland—San Francisco, Cal.—Jugosl. Soc. Udruž., tajnik Leo Volenik, 1050 Hyde St. San Francisco, Cal.—Tajnik Adolf R. Božich, 530 Vermont St., San Francisco, Cal.

MORADO:

Pueblo, Colo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Chas. Pogorelec, 508 Moffat ave.

INOIS:

Chicago, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Filip Godina, 2806 So. Karlov ave. La Salle, Ill.—Jugoslovanski socialistični klub, tajnik John Rogel, 427 Sterling Street. Chicago, Ill.—Jugosl. Soc. Udruženje, tajnik Jos. Horvat, 1944 So. Racine Avenue.

Chicago, Ill.—Jugoslavensko soc. udruženje, tajnik Jovan Berich, 2306 Clybourn Avenue.

Panama, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Andr. Ileršič, Box 831.

Virden, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Sim. Kaučič, Box 195.

Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 8 uri zjutraj v Union Hall.

East St. Louis, Ill.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik F. Frančič, 1328 Nektar Ave.

Chicago, Ill.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik M. Smoje, 330 W. 34th St.

Livingston, Ill.—Jugosl. socialističen klub, tajnik Frank Krek, P. O. Springfield, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Bregar, R. R. 8, c. o. Kaitna.

Witt, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Milosich, Box 102.

Ziegler, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Geo. Karlovich, Box 6.

Granite City, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik S. Gjurishich, b. 665, Madison, Ill.

Franklin, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Mostar, box 351, organizator Frank Pervinšek.

Nokomis, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Mekinda, box 607. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu.

IANA:

Clinton, Ind.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ign. Mušar, L. Bx 449; organizator Ant. Ladiha, 824 N. 9th St. Seje so vsako prvo in tretjo soboto v mesecu ob 7 uri zvečer.

Gary, Ind.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik D. Jelavich, 1613 Washington St.

WA:

Woodward, Iowa—Jugosl. soc. klub, tajnik Jak Bergant, R. 4, Box 87.

Sesser, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Tomo Grdich, Box 348.

KANSAS:

West Mineral, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Speiser, box 293, Badley Sta., Kans.—Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 2 uri popoldne v E. Mineral, dvorani št. 6.

Frontenac, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Umek, box 7.

Franklin, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Karlinger, R. F. D. 4, Box 86, Girard, Kans.

Skidmore, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Čemažar, R. F. D. 3, box 261, Columbus, Kans.

Carona, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Blaž Mezori, Box 162.

Stone City, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jak Rutar, Box 506.

Dunkirk, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Snoj, R. R. 1, Box 167.

Pittsburg, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnica Mary Skubie, R. 4, Girard, Kans.

Gross, Kansas.—Jugosl. soc. klub, tajnik Chas. Jane, Box 118, Croweburg.

OHIO:

Detroit, Mich.—Jugosl. soc. udruž., tajnik M. Kirin, 387 Ferry Ave.

Detroit, Mich.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mart. Mantony, 1116 Russell St.

MINESOTA:

Anora, Minn.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fred Shilt, Box 291.

Ely, Minn.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Maurin, box 62.

Virginia, Minn.—Jugosl. soc. udruženje, organizator Mike Biandich, 104 S. Mesaba Avenue.

MISSOURI:

St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. udruž., taj. M. Vojnovich, 4145a Manchester Av.

St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Vine. Cajukar, 2213 Graves Ave.

ONTANA:

Red Lodge, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Gerkman, box 44.

Bear Creek, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Damiček, Bear Creek, Mont.

E. Helena, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik J. B. Mihalich.

Seje so vsako prvo nedeljo v mesecu v Jos. Lazarja dvorani.

Klein, Mont.—M. Meznarich, box 127.

NEBRASKA:

So. Omaha, Nebr.—Jugosl. soc. udruž., tajnik M. Mrmosh, 357 So. 32. St.

OHIO:

Glencoe, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik I. Zlemberger, L. Box 12. —Redne mesečne seje so vsako 2. nedeljo popl. pri sodr. N. Zlembergerju.

E. Youngstown, O.—Jugosl. soc. udruženje, taj. Joe Baglama, box 108, East Youngstown, Ohio.

Neffs, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Karl Dernač, box 26.

Cleveland, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Andr. Bogataj, 6906 St. Clair Av.

Al. Stegovec, organizator. —Seje vsak 2. četrtek in četrto soboto ob 8 uri zvečer v mesecu na 1107 E. 61. St.

Collinwood, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Gus. Kabaj, 446 E. 156th St.

CLEVELAND:

Youngstown, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Math Urbas, 12½ Oak Park

Youngstown, O., organizator Alois Zupanc.

Cleveland, O.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Pnčec, 1126 E. 61. St.

Euclid, Ohio.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Uliga, Cul Rd.

Akron, O.—Jugosl. soc. udruž. taj. B. Bošnjakovich, 124 E. Chestnut Alley.

Lorain, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Petkovšek, 1794 E. 29th St.

Steubenville, O.—Jugosl. soc. udruženje, tajnica Jelena Radovich, 222 So. 5th St.

Barberton, O.—Jugoslov. soc. udruženje, Karl Besermenji, Box 384.

PENNSYLVANIA:

N. S. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Bestich, 1040 E. Ohio St.

Conemaugh, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Podboj, box 862, So. Fork, Pa.

Forest City, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Ratais, box 685.

E. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Busija, box 266; John Gračanin, organizator.

Sygan, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Andr. Dermota, Box 427, Morgan, Pa.

Clairton, Pa.—Jugosl. soc. udruž., taj. John Apfelter, Box 128 Elizabeth, Pa.

Parrell, Pa.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Geo. Popovich, 1016 Hamilton Ave.

West Newton, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Zorko, R. F. D. 3, box 50.

Monessen, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stef. Pogledič, box 329.

So. Side Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Geo. Puškarich, 2832 Sarah St.

New Brighton, Pa.—Jugosl. soc. udruž., tajnik John Matan, 904 — 9th Ave.

Hermine, Pa.—Jugosl. socialistični klub, tajnik Louis Brie, R. F. D. 3, box 106, Irwin, Pa.

Large, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Milan Stakič, box 24.

McKees Rocks, Pa.—Jugoslaven. soc. udruženje, tajnik Anton Radanovich, 105 Ella Street.

127. Dunlo, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Louis Gomizel, Box 252.

131. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik B. Novak, 6568 Rowan Ave.

144. Fitz Henry, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Indof, box 113.

155. Reading, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Peter Kočevar, 143 River St.

156. Beading, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mart. Letinski, Box 93.

WASHINGTON:

28. Roslyn, Wash.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Vinko Šolič, Box 93.

102. Buckley, Wash.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Nik. Perkovich, P. O. Spiketown, Wash.

WISCONSIN:

9. Milwaukee, Wis.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Geo. Selakovich, 335 — 3rd St.

11. Kenosha, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Mato Mladjan, Box 55. Organizator Paul Jurca. —Seje so vsako zadnjo nedeljo v mesecu v na Socialist gl. stanu.

35. West Allis, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Dardich, 461 — 54th Ave

122. Racine, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Duš. Pongačev, 947 Geneva St.

137. Kenosha, Wis.—Tajnik John Kastelic, 18 Howland Ave.

WYOMING:

8. Cumberland, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ant. Sifrar, Box 64.

44. Superior, Wyo.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, box 341. Andrej Kržišnik, box 103, organizator.

Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu popoldne ob 2 uri v Hali K. Pernška

108. Cambria, Wyo.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nik Pražetina, Box 25.

136. Rock Springs, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik M. Miklauič, Box 243.

KONFERENČNI ODBORI:

St. 1. Zapadna Pennsylvanija. Tajnik Paul Safar, 622 Panama Avenue, Pittsburgh, Pa.

St. 2. Ohio. Tajnik Sp. Markovich, 356 Emerson Pl., Youngstown, O.

St. 3. Chicago. Tajnik Pet. Kokotovich, 2306 Clybourn ave., Chicago, Ill.

St. 4. Wisconsin. Tajnik M. Pavlov, 1531 Oak St.

St. 5. Missouri in južni Ill. Tajnik Jos. Mostar, Box 351, Stanton, Ill.

St. 6. Kansas. Tajnik John Goršek, Box 195 Radley, Kans.

Atentati.

V Washingtonu je ponoči dne 2. t. m. v kapitolu nastala eksplozija v sprejemni senatni dvorani in je povzročila precej materialne škode.

Dne 3. julija ob 9. dopoldne je bil J. P. Morgan v svoji rezidenči v Glen Cove, L. I., napaden in ranjen iz revolverja. Mož, ki je streljal nanj, je bil takoj prijet in ukljen. Povedal je, da mu je ime F. Holt, in da je profesor nemščine na Cornellovi univerzi v Ithaca, N. Y. V jeseni bi bil moral nastopiti profesuro na tesaškem vseučilišču.

Napadalec se je pripeljal v Glen Cove z vlakom ob pol devetih dopoldne; najel je avtomobil in se s soferjem Matthew Cramerjem odpeljal do Morganove rezidence. Tam je pozvonil, in ko je prišel sluga, mu je dejal, da je star Morganov prijatelj in bi rad govoril z njim. Ker ga pa sluga ni pustil v hišo, mu je obiskovalec pritiskal revolver na želodec. Sluga je zakričal, neznanec je pa vstopil v hišo. Po hodniku je prihajal Morgan in vprašal, kaj se je zgodilo. Za odgovor je dobil strel v bok.

Napadalec so domači ljudje pograbili in zvezali. Pri tem je bil tudi na glavi ranjen. Sodnik William Luyster in konstabel Frank McGill sta ga odpravila na sodnijo, kjer so mu pregledali prtljago in našli tri kose dinamita in baje steklenico z nitroglicerinom.

Holt navaja za svoj atentat čuden vzrok. Pravi, da sploh ni hotel raniti Morgana, ampak ga le ustrašiti, potem ga pa prisiliti, da napravi konec vojni v Evropi. Mož je namreč prepričan, da Morgan to lahko stori, ker je — po Holtovem mnenju — le od njega odvisno, da se ustavi izvoz orožja in municije v Evropo. Vojna je že marsikomu zmešala pamet, pa ne bi bilo nič čudnega, če bi jo bila tudi Holtu. Ideja njegovega atentata je namreč povsem konfuzna. Morgan je res finančni posredovalec angleške vlade; ali če ne bi on opravljal

teh poslov, je v Ameriki še dosti kapitalistov in bank, da ne bi prišla angleška vlada v zadrego. Negleda na to pa tudi nikakor ne verjamemo, da bi se vojna končala, ako bi se izvoz vojnega materiala iz Zedinjenih držav prepoval. To so naivne ideje ljudi, ki mislijo, da je svet najenostavnejši aparat. Taka prepoved bi dala za precej dolgo dobo Nemčiji premoč nad zavezniki, ali namesto da bi pospešila konec vojne, bi ga lahko še zavlekla. Zavezniki bi tedaj pač iskali druga pota, da si prisrke municije; če se sedaj na Angleškem in Francoskem vse mogoče tovarne urejajo za fabricacijo pušk, topov, šrapnelov itd., bi se to lahko zgodilo tudi v Kanadi, v Avstraliji in drugod. Tudi na Japonskem se lahko razširi ta industrija. Morgan pa je v vsej masineriji eno samo kolesce, ki se nadomesti, če se pokvari.

Frank Holt se menda nikdar ni učil marksistično misliti, zato je mogel verjeti, da bo konec vojne, ako izgine ena oseba s površja. Ali v njegovi glavi so se morale motati še nekatere druge neurejene misli. Priznal je namreč, da je uprizoril tudi atentat v washingtonskem kapitolu, kjer je položil bombo. Če je tudi s tem hotel končati evropsko vojno, tedaj bi bilo skoraj gotovo, da se mu je res zmešalo.

Nekateri listi izrekajo, da je Holt identičen z nekim Erichom Muentermjem, ki je izginil izza leta 1906. Muentter je bil rojen okrog 1871. l. na Nemškem in je sveršil gimnazijo v Wenzelu (Wetzlarju?). L. -890 je prišel v Chicago, kjer je obiskoval vseučilišče od l. 1896. do 99. Potem je učil nemščino na harvardski šoli v Chicago in potem na kansaški univerzi. L. 1904. je prišel na harvardsko univerzo. L. 1906. je umrla njegova žena, v njenem želodeu so našli arzenik, Muentter je pa izginil.

Holt pravi, da je prej živel v Mehiki kot stenograf in prevajalec. Preiskava bo morala dognati, če gre res za eno in isto osebo.

jave porotnikov. ki pripovedujejo, kako se je pritiskalo na porotnike.

V stvari prihajajo sedaj naravnost senzacionalne reči na dan, ki jih pravnik navajata v svoji prošnji.

Porotnik Grover Hall izjavlja, da je še zdaj prepričan, da je Lawson nedolžen. V pondeljek opoldne je Hall še vedno glasoval, da je Lawson nekriv. Opoldne je paznik Frank Goden potrkal na vrata in povedal Hallu, da je njegova žena hudo bolna in naj se kmalu vrne domov. Kasneje se je Goden zopet vrnil in rekel porotnikom, da ne dobe jesti, dokler se ne zedinijo na pravorek. Hall nadalje izjavlja, ker je mislil, da je žena bolna in da porotniki ne dobe jesti, dokler ne izrečejo pravoreka, je glasoval, da je Lawson kriv.

Porotnika Homer Canterbury in E. W. Forbes potrjujeta izjavo porotnika Halla.

ZLATO.

Po neoficielnih računih, ki jih je sestavil Federal Reserve Board, znašala svota zlata, ki je od zunanjih držav plačana za vojni material, do 1. septembra več kakor 150 milijonov dolarjev.

LISTU V PODPORO.

Frank Knafels, Edmonds, Okla. 50c. Vincenc Jurman, Cleveland, O. \$1.00. Slov. soc. klub šte. 27, Cleveland, O. \$10.00. Andrej Bogataj, Cleveland, O. 20c. — Nabrano na seji soc. kluba šte. 81, Skidmore, Kans. \$5.00. Iz klubove blagajne šte. 81 \$1.00. Simon Hribenik, Skidmore, Kansas, 25c. Nabrala Ch. Pogorelec in Anton Oblak na veselici Jugoslov. soc. kluba v Pueblo, Colo. Darovali so: John Snidar \$1.00. Ant. Oblak 25c. Val. Maher 50c. N. Radovich 25c. Fr. Zobec 25c. J. Raunig 25c. J. Starzar 30c. Fr. Stupar 20c. J. Miklich 25c. Mike Egan 50c. Fr. Stare 25c. Ant. Pograje 25c. Geo. Paulin 25c. Jos. Roitz 25c. Fr. Tekavec 25c. John Miklich 25c. Louis Hren 10c. J. Mihelich 10c. Fr. Hribar 25c. C. Pogorelec 25c. Fr. Boltezar 20c. M. Štrumbelj 25c. J. Henigsmann 25c. J. Sabo 10c. Jos. Hrovat 25c. J. Mohar 25c. Fr. Miklich 50c. — Jugoslov. soc. klub šte. 82 v Carona, Kans. \$5. Blaž Mezori, Carona, Kans. 25c. Frank Spaiser, West Mineral, Kans. 25c. Jos. Jančič, West Mineral, Kans. 25c. Skupaj \$31.45. Zadnji izkaz \$312.54. Vsega do danes 343.99.

“Zlato srce” je neumna beseda. Če bi ga imel v prsih, ne bi moglo funkcionirati; če bi ga prodal, ne bi mogel živeti.

Znamenita beseda.

Dr. C. F. Wahrer priporoča, zlasti pri zdravljenju revmatizma in nevralgije, popolnoma izprazniti drob. Mnogokrat smo opozorili naše čitatelje na potrebo, izžičiti drob pri večini vseh boleznih, in obenem na dejstvo, da je Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino v tem oziru prekorišne pripravke. Uživate ga posebno v boleznih prebavnih organov. V slučajih počasne, nezadostne ali težavne prebave, vsled katere trpi hranitba, je to vino zelo koristno, ker krepi organe, lajša zapoko in zboljšuje slast. Cena \$1.00. V lekarnah. Jos. Triner, izdelovatelj, 1333—1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

Pri revmatizmu in nevralgiji dobro izpraznite želodec, črevesje in potem nadrgnite telo s Triner's Linimentom. Cena 25 ali 50c, po pošti 35 ali 60c. (Advertisement.)

Važno uprašanje!
Do mi opravi
najbolje in najceneje
Konzularne,
starokrajske
sodnijske in
vojaške
zadeve
Javni notar
Kaker
207 Madison Ave.
Milwaukee, Wis.

CHAS. J. OCASEK, M. D.

PRIZNANO DOBRI

ZDRAVNIK

NA ZAPADNI STRANI CHICAGO.

Dasiravno že star zdravnik, vendar se do sedaj še ni nikdar posluževal oglašev. Kdor je bolan naj se zaupno obrne do njega. Kadar ste bolani, ne hodite k raznim zdravniškim mazačem; edinole zdravnik, kateri je več svojega poklica, more odpraviti bolnika!

URADNE URE

8 do 10 dopoldan, in od 1 do 3 popoldan

Pridite na naslov:

1500 So. Crawford Ave.

Telefon Lawndale 3133

PHONE: CANAL 3014

POZORI! SLOVENC! POZORI!

SALOON

s modernim kegljščen

Bivši Martin Potokar place

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijske smodke. Potniki dobe tedno prenočišče za nizko ceno. — Postrežba točna in izborna. — Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporočata

JAZBEC & OMAHEN

1625 S. Racine Ave., Chicago, Ill

PHOTOGRAPHY

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Uraduje od 12 A. M. — 3 P. M.

in od 8—10 P. M. V sredo in nedeljo večer neuraduje.

PORFIRIO DIAZ UMRL.

V Parizu je dne 2. t. m. zjutraj umrl bivši predsednik in diktator Mehika, Porfirio Diaz, ki je tam živel izza svojega izгона iz Mehika.

Diaz je bil rojen leta 1830. Njegova obitelj je bila španske krvi, ki pa je bila, četudi neznatno, pomešana z indijansko. V zgodnji mladosti treh let je izgubil očeta in namenili so mu, da postane duhovnik. Vzgalji so ga na stroške škofa v Oaxaca. Ali z njegovimi nagoni se to ni prav vjemalo; ko je mogel odločiti sam o sebi, se je posvetil pravnikiškemu študiju. Ko je l. 1845. izbruhnila vojna med Mehiko in Zedinjenimi državami, se je pridružil milici in se je udeležil vse vojne. V tistem času je bil tudi obsojen na smrt, ker se je z nekim tovarišem drznil protestirati proti diktaturi Santa Anna. Posrečilo se mu je pa, da je ušel, in potem se je udeležil Herrerove revolucije.

Ko je prišel avstrijski Maksimilian kot cesar v deželo, je bil Diaz brigadni general v mehiškanski armadi in se je odlikoval v bojih z Maksimilianovo vojsko; l. 1867. meseca junija je s svojimi četami osvojil glavno mesto. Vsi ljeni cesar je bil v Queretaro ustreljen in republika obnovljena. Diaz je kandidiral za predsednika, dosegel je pa ta cilj šele l. 1877., ko je pobegnil Lerda. Na predsedniškem mestu se je znal vzdržati do l. 1900. in se je posluževal v ta namen vseh poštenih in zločinskih sredstev. Naposled je revolucija proti njemu zmagała i Madero ga je prisilil, da je zapustil deželo. Potem je Huerta usurpiral predsedništvo in od tega časa niso končani krvavi notranji boji.

NE IŠČITE DELA V OHIO!

Kljub temu, da so delavski listi večkrat objavljali svarila, naj rudarji ne hodijo iskati dela v vzhodni Ohio, se mnogo rudarjev vsled gospodarske krize ne ozira na to svarilo in prihaja v vzhodni Ohio za delom.

Štirinajstmesčni štrajk je ohiskim podjetnikom odjedel mnogo naročil. Razmerje med premogovniškimi baroni in rudarji je še vedno napeto. Samo po sebi se razume, da nočejo trgovci, ki tržijo na debelo s premogom, naročati velikih množic premoga pri takih podjetnikih, ki nočejo garantirati, da bodo živeli v miru s svojimi delavci in izvedli naročila.

Mnogo rudnikov je v takem stanju, da se v njih sploh ne more pričeti z obratom. Nekatere družbe so vsled podjetniške trnoglavoosti blizu bankrota, poleg je pa še v vsej premogarski industriji velika mlačnost.

Od 12.000 rudarjev jih dela komaj 6.000. Brezposelni rudarji so sedaj mnogo na slabšem kot ob času štrajka. Takrat so dobivali podporo od svoje unije, dasiravno ni bila velika, vendar je bilo boljše kot nič.

Vsem slovenskim rudarjem priporočamo prav to, naj ne hodijo v vzhodni Ohio za delom, dokler se ne izpremene razmere. Kadar bo boljše, se bo to naznanilo v delavskih listih.

PERSON OPROŠČEN.

Še enkrat je bil Charles D. Person, urednik "Strike Bulletin" v Clinton, Ill., oproščen. Tožbo proti njemu je zopet izgubila glasovita Illinois Central železnica. To je bila proti njemu štirinajsta tožba, odkar se je bil pričel

štrajk na Harrimanovih železnicah. Dve tožbi še nista rešeni.

POLŽ, POLŽ, POKAŽ ROGE!

Bivši državni tajnik Bryan je prinesel velikansko žrtev svojemu prepričanju... Bryan je hotel rešiti mir... Bryan je imel najčistejšje namene... Bryan je najne-sebičnejši politik v Ameriki....

Hm! Rekli bi, da je Bryan političen glumač, kakršnih je v Ameriki na cente. Kdor je mislil, da je mož res tak velik idealist, se bo kmalu lahko prepričal o nasprotnem.

Iz Washingtona poročajo, da je sedaj gotovo, da bo Bryan na demokratski konvenciji odločno nasprotno nominaciji Wilsona za predsednika. To so izvedeli Wilsonovi intimni prijatelji, ki so tudi dotipali, da bo Bryan svojo opozicijo utemeljeval z baltimorsko platformo, ki baje izključuje "drug termin." Kaže se, da pri- de med Bryanom in Wilsonom do enakega, ampak še ostrejšega boja kakor med Taftom in Rooseveltom.

Bryan je kajpada demisioniral iz najne-sebičnejših nagibov...

ČRNOGORCI V SKADRU.

Črnogorci so zavzeli Skader. Ni se jim bilo treba toliko truditi kakor v balkanski vojni in tudi takih strašnih izgub niso imeli. Ko so v balkanski vojni po silnih naporih, po dolgem obleganju, po naskokih, pri katerih so izgubili cele oddelke svoje armade, premagali mesto, ni dala Avstrija miru, dokler niso zopet od- šli iz tako drago plačanega kraja.

Sedaj Avstrija nič več ne protestira. Zdi se celo, kakor bi si na Dunaju na tihem meli roke. Pač pa prihaja iz Rima poročilo, da je proti okupaciji Skadra pri svojih velikih zaveznicah protestirala — Italija, prijateljica, zaveznica Črne Gore, odkoder je prišla celo svoja kraljica.

Nesoglasja med zavezniki se torej že kažejo. Prav tako se kaže, kako hitro se premikajo državni interesi. Kaj briga Italijo Skader? Saj ni italijansko mesto. Kaj jo briga Albanija sploh? Saj ni italijanska dežela?... Ali Italija hoče gospodovati v Albaniji. Kdor ima obe obrežji Jadranskega morja, je gospodar tega vodovja. Kdor hoče na Balkanu izvrševati uspešen imperializem, mora imeti na Balkanu posest.

Italija protestira proti Črni Gori. Ta protest bi marsikomu lahko odprl oči, ki še vedno misli, da se vodi sedanja vojna za pravično rešitev narodnih pravic.

MEDNARODEN GOSPOD.

Ko je izbruhnila vojna med Avstrijo in Italijo, so v Trstu razpustili mestni svet in za komisarja je bil imenovan namestništveni svetnik Krekich - Strassoldo pl. Treuland. Tako se nima zdaj v Trstu nobena narodnost pritoževati; Krekich je Slovan, Strassoldo Italijan, Treuland Nemec, vse skupaj pa k. k. komisar.

BREZPOSELNOST ZARADI POŽARA.

Iz New Brighton, Pa., poročajo: Ogenj, ki je izbruhnil v napravah Townsendl Rivet Co., je povzročil za \$100.000 škodo. Začasno je izgubilo delo 2000 ljudi, ker se je razširil požar na električno Valley Electric Co., ki dobavlja številnim tovarnam električno silo.

SUMLJIVA LADJA.

Iz Hoquiam, Wash., poročajo: Jadrenjača "Annie Larsen", kateri je primanjkovalo provianta in vode, je prispela sem. Njen tovor obstoja iz 4000 Springfield pušk in 4 milijonov dum-dum-krogel. Ladja je pod nadzorstvom zveznih maršalov, dokler ne pridejo iz Seattle dalje instrukcije. Nekateri uradniki mislijo, da je Larsen namenjena v Evropo, čeprav je deklarirana iz San Diego, Cal. v Topolobampo, Mex. Na otoku Socoro naj bi se bil tovor baje preložil na ladjo "Maveirek", ki je bila prej lastnina Standard Oil Co., sedaj pa vozi za Jebson Co. Mogoče pa je tudi, da je orožje in municija namenjena kakšni stranki v Mehiki.

ZA 15 CENTOV.

Ker je ukradel celih 15 centov, je bil 16letni Andrew Garfik v New Brunswick, N. J., obsojen na \$50 globe in na policijsko nadzorstvo.

Ej, če bi bil ukradel milijon, bi se mu ljudje globoko odkrivali.

ŽELEZNISKE MESREČE.

Gettysburg, Pa. — Vlak "Blue Mount Special" je trčil ob lokalni vlak na mostu pri Gettysburgu. Osem oseb je bilo ubitih, 12—14 pa težko poškodovanih. Nezgoda se je dogodila zvečer in tema je otežkočala rešilno delo. Most je 200 čevljev visok.

Mayts, N. Y., 28. junija. — Chas. Lane in njegova žena, ki sta stanovala na neki farmi v bližini Hayts, Seneca County, sta bila na mestu ubita, ko je kolidiral njih voz z Black Diamond ekspresnim vlakom Lehigh Valley železnice, vozečim proti zapadni smeri.

St. Joseph, Mich., 28. junija. — Tri osebe so bile večeraj ubite pri koliziji med dvema tovornima vlakoma Chicago, Rock Island & Pacific železnice.

ODGOVOR NEMČIJE.

Nemški odgovor na drugo poslanico Amerike se bo najbrž dne 5. ali 6. julija dostavil ameriške-mu poslaniku. Neki višji uradnik je danes izjavil, da bo odgovor sestavljen tako, da ne bo mogel imeti noben Amerikanec ničesar proti njemu. Posebno se bo povdarjal predlog, da bi se ne smela na potniških parnikih prevažati municija.

PROTI ANGLIJI.

Zbornica in senat slavne Georgije sta sprejela resolucijo, v kateri se pozivlje predsednik Wilson naj stori korake, da prisili Anglijo, da bo opustila svojo nepostavno blokado nevtralnih

pristanišč. Imenoval se je skupen komitet, ki bo pisмено opozoril predsednika na važnost te zadeve z ozirom na države, v katerih se prideluje bombaž. V resoluciji se pravi, da pomeni postopanje Anglije omejevanje pravice, vsled katerega trpe Združene države veliko škodo.

SOCIALISTI PROTI MILITARNEMU.

Holandski socialisti so uprizorili te dni veliko demonstracijo v Utrechtu proti vladni predlogi, ki določa razširjenje deželne brambe. Govorniki so označevali predlogo kot ogroževanje nevtralnosti Holandske in v resolucijah se dviga oster protest proti tej vladni predlogi. Nadalje se povdarja v resolucijah miroljubnost socialistov in daje izraza upanju, da bo mednarodno socialistično gibanje vplivalo v smislu miru.

O GROZA!

V East Orange, N. J., so imeli te dni farško sejo, kateri je predsedoval škof John J. O'Connor. Navzočih je bilo preko sto duhovnikov. Sklenilo se je, da duhovniki ne bodo v prihodnje naznanili z lece nobene zabave, ki bo imela na programu tudi moderne plesne. Zborovalci so rekli, da so moderni plesi vedno bolj pohujšljivi.

Strah in groza! Svet bi se moral primerjati z Babilonom, s Sodomom in Gomoro, ogenj in žveplo bi moralo deževati nanj. — Ampak zdi se nam, da je hinavščina hujska od ognja in žvepla.

KUPČIJA CVETE.

Ameriške tvrdke so izvršile naročila zaveznikov že en mesec pred določenim časom. Pričakuje se, da se bo pričelo odposiljati municijo v veliki množini šele koncem julija in v avgustu, vendar pa je Bethlehem Steel Co. že odposlala vsak dan 35.000 granat za zaveznike.

ZMAGOVITI TRUSTI.

Zvezno distriktno sodišče v Philadelphiji je razsodilo proti vladi, ki je zahtevala, da se razpusti Reading Co. in da se loči železnica New Jersey Central od železnice Reading. Izza oprostitve jeklarskega trusta je to nova klofuta, ki jo je dobila vlada v svojem boju proti trustom.

Četrti juli je minul; zdaj se spravi neodvisnost lahko zopet za eno leto v omaro.

V Clarksburg, W. Va., je fanatična množica sežgala rdečo zastavo. Množica je neumna, in le z izobrazbo pride k pameti.

James F. Stepina, predsednik.
Christian R. Walleck, I. podpreds.
Emanuel Beranek, II. podpreds.
Adolf J. Krassa, blagajnik.

AMERICAN STATE BANK

1825-27 Blue Island Avenue, blizu 18-ste ulice, CHICAGO, ILL.

Glavnica in prebitek ... \$500,000.00

ODPRTO: Pondeljek in v četrtek do 8 1/2 zvečer vse druge dneve pa do 5 1/2 popoldne

Prejemamo hranilne vloge in dajemo ... 3% obresti letno.

Pošiljamo denar v stari kraj in jamčimo, da pošteno izplača ali pa Vam vrne.

POŠILJAMO:

10 kron za	\$ 1.70	200 kron za	\$ 3.00
20 kron za	3.30	300 kron za	4.15
25 kron za	4.15	400 kron za	8.25
50 kron za	8.25	500 kron za	16.45
100 kron za	16.45	1000 kron za	

Govorimo vse slovanske jezike.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Na posebno so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

3 pristne pijače, 2 zdravilne.

KADAR potrebujete društvene potrebe kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO., 2711 South Millard Avenue, CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastonj.

Vse delo garantiramo.

Splošna napaka.

Na tisoče ameriškega ljudstva trpi teškočah v drobu in najnavadnejši temi je konstipacija ali zapeka in njene komplikacije. Večina teh trpečih ljudi enoinisto napako, to je da se poslužuje glie in razne čistilne medicine, ne da bi prej prebrčali, dali so taka sredstva ljuvja ali ne. Vsako drastično čistilno stvo, katero povzroča telesno slabost in človeka navadi na neprestano živjanje vrste medicine, je škodljivo. Ako trpi zapeki ali na kaki komplikaciji te težke vzemite sredstvo, katero vam bo ne pomagalo temveč bo obenem tudi po- čalo prebavne organe. To sredstvo je

TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO

Izdelano je iz rdečega vina in zdravilnih zelišč — laksativno, okrepjujoče in prijeten duh — ter je namenjeno v zoper sledeče teškoče:

ZAPEKA, IN NJENE KOMPLIKACIJE, NEPREBAVNOST, VETROVI, BOLEČINE V DROBU, ŽELOČNE BOLEZNI, NERVOZNOST IN SLABOST.

Deluje dobro zoper vse bolezni, ki izvirajo ali so v zvezi z zapeko in slabostjo. Vsled tega bi se moralo rabiti takoj, se opazijo prva znamenja. Cena \$1.00. V lekarnah.

JOS. TRINER izdelovalec,

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago

Ako vas muči revmatizem ali neuralgične bolečine, skusite Trinerjev liniment. To sredstvo takoj pomaga. 25 in 50 centov. Po pošti 35 in 60 centov.

Najboljše cigarete po 5c. z ustnikom v Ameriki

Pri vseh prodajalcih vsepovsod

Fountain Pen s kljukico. Jamčeno 14karatno zlato

Zastonj za 75 celih kuponov ali sprednjih delov skatlic

Jack žepni nož 2 klini

Zastonj za 60 celih kuponov ali sprednjih delov skatlic

(Ta ponudba ugasne 31. decembra 1915)

P. LORILLARD CO., Inc., NEW YORK CITY. Ustanovljena 1760.

Jamčeno za 1 leto od Ansonia Clock Co.

Pošljite kupone po pošti (ne paketni) ali po ekspresu plačam vnaprej na

NEBO DEPARTMENT 95 First St. Jersey City, N. J.

Za 125 kuponov ali sprednjih delov skatlic